

KULTTUURI - JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

TOIMINTAKERTOMUS 2023

SIVISTYS

Toimialue

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	17 851	15 906	15 756	17 410	-2,5 %	109,5 %	110,5 %	1 654
Myyntituotot	11 168	11 609	11 609	11 699	4,7 %	100,8 %	100,8 %	90
Maksutuotot	3 553	3 337	3 337	3 379	-4,9 %	101,3 %	101,3 %	42
Tuet ja avustukset	2 717	542	542	1 943	-28,5 %	358,5 %	358,5 %	1 401
Muut toimintatuotot	412	419	269	389	-5,8 %	92,8 %	144,7 %	120
TOIMINTAKULUT	- 107 650	- 109 570	- 112 705	- 115 888	7,7 %	105,8 %	102,8 %	- 3 183
Henkilöstökulut	- 62 287	- 61 782	- 63 812	- 67 933	9,1 %	110,0 %	106,5 %	- 4 120
Palvelujen ostot	- 15 824	- 15 949	- 16 932	- 17 987	13,7 %	112,8 %	106,2 %	- 1 055
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 4 092	- 4 265	- 4 265	- 4 333	5,9 %	101,6 %	101,6 %	- 68
Avustukset	- 5 483	- 5 626	- 5 626	- 5 024	-8,4 %	89,3 %	89,3 %	601
Muut toimintakulut	- 19 963	- 21 948	- 22 070	- 20 611	3,2 %	93,9 %	93,4 %	1 458
TOIMINTAKATE	- 89 799	- 93 664	- 96 949	- 98 478	9,7 %	105,1 %	101,6 %	- 1 529

S*, toimialueilla toimintakatesitovuus valtuuston nähden

Toimialueen lautakunnat ja niiden alaiset palvelualueet

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

Sivistyksen tukipalvelut

Varhaiskasvatus

Oppiminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Kulttuuri

Vapaa-aika

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan sivistyksen toimialue luo pohjan elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle sekä hyvälle elämälle. Toimialue tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia oppimiseen, henkiseen kasvuun, yhdessä oloon, taiteesta nauttimiseen ja tuottamiseen sekä vapaa-aikaan ja liikunnallisiin elämyksiin. Edistämme yhdessä aktiivista elämäntapaa, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä.

Olellaiset tapahtumat toimialueella

Sivistyksen toimintakulttuurin ja johtamisen vahvistamista sekä laadun ja arvioinnin kehittämistä on tehty yhdessä palvelualueiden kanssa toimialueen esihenkilöiden ja hallinnon yhteisissä kehittämispäivissä. Sivistyksen kärkikunta -indikaattorit ovat valmistuneet kaikilla palvelualueilla. Sivistyksen toimialueella edistettyjen keskeisten strategisten vuositavoitteiden (27) toteutuminen on raportoitu sivistyksen lautakuntien toimintakertomuksen liitteessä. Pääosin tavoitteet on saavutettu ja toimenpiteet on otettu käyttöön suunnitellusti. Osassa toimenpiteitä toiminnan luonteen jatkuvuus vuodesta toiseen tai vuoden aikana tapahtunut toiminnan sopeuttaminen toimintaympäristön muutoksiin ovat vaikuttaneet arvioon heikentävästi.

Verkostotyötä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi on tehty aktiivisesti Keusoten ja sivistyksen verkostoissa, OPPIVA-verkostossa, Keski-Uudenmaan kuntien kasvatus- ja koulutusverkostoissa sekä Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeessa.

Lapsiystävällinen kunta -työn alkukartoituksena syksyllä on valmistunut lasten ja nuorten kuuleminen ja kunnan lapsenoikeustilanteen itsearviointi. Toimintasuunnitelman laatiminen on käynnissä.

Palveluverkkotyö on edennyt suunnitelmallisesti. Monio on avautunut elokuussa. Tuusulanjärven kampuksen, Peltokaaren päiväkodin, Rykmentinpuiston ja Riihikallion kampusten rakentaminen etenivät suunnitellusti aikataulussa. Kesäkuussa Riihikallion koulussa purkutöiden yhteydessä syttyneessä tulipalossa sammutusvesivaurioista kärsinyt Pajatalo saatiin takaisin koulun käyttöön lokakuussa. Lahelan kampuksen hankesuunnitelma on hyväksytty valtuustossa lokakuussa.

Kulttuurin ja varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämisestä on tehty päätökset syyskuun valtuustossa. Hyökkälään sijoitetaan taiteen ja kulttuurin työ- ja kokoelmatilat ja kohteen hankesuunnittelu on käynnistetty. Etelä-Tuusulan varhaiskasvatuksen verkossa käytetään Rykmentinpuiston kampuksen päiväkotioptio ja päiväkotitoiminta valmistuu samassa aikataulussa muun kampuksen kanssa.

Yhteistä tekemistä palkittiin valtakunnallisesti. Agenda2030-opetusohjelma ja Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelmat palkittiin Tärkeissä töissä -gaalassa. Uudenmaan liitto palkitsi Kivi-kunnat Tuusulan ja Nurmijärven Uusimaa-palkinnolla yhdessä järjestetystä Aleksis Kivi -merkkivuodesta, jota vietettiin mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden teemalla vuonna 2022. Halosenniemen museo äänestettiin Suomen hurmaavimmaksi taiteilijakotimuseoksi. Päiväkotitoiminta Martta Wendelin sai sekä kansainvälisen New European Bauhaus -puuarkkitehtuuripalkinnon että Arkkitehtuurin Finlandia-palkinnon. Monio pokkasi Vuoden Puupalkinnon puuteknisten ratkaisujen edistyksellisestä yhdistämisestä.

Varhaiskasvatuksen palvelutarpeen kasvu on ollut huomattavaa. Kunnallisten varhaiskasvatuspaikkojen määrää lisättiin vuoden 2023 aikana 133 laskennallista paikkaa, ja uusia vakansseja perustettiin 22. Palveluissa oli vuoden lopussa 1558 lasta. Näistä alle 3-vuotiaiden lasten osuus on kasvanut sadalla lapsella. Tuusulalaisista 1-3-vuotiaista lapsista on 65% varhaiskasvatuspalveluissa, kun tähän asti luku on ollut selvästi alle 60%. Varhaiskasvatuksen palveluseteli otettiin käyttöön 1.8.2023.

Oppimisen palvelualueella koulutyön aloitti elokuussa n. 5100 oppilasta, josta 470 oli 1. vuosiluokan oppilaita. Muuttovoitto kuntaan on pitänyt oppilasmäärän laskun odotettua pienempänä. Lukuvuoden 2023-2024 alkaessa kaikki Tuusulan perusopetuksen koulut ovat mukana kouluyhteisöä kehittävässä Prokoulu -toiminnassa. Alueellisessa sitouttavan kouluyhteistyön hankkeessa valmistui alueellisesti tuotetut Koulupoissaolon puuttumisen mallin ja Kouluvalmentajan käsikirja.

Tuusulan Opisto ja Tuusulan kuvataidekoulu siirtyivät oppimisen palvelualueelta kulttuurin palvelualueelle 1.4.2023. Tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä kulttuuritoimen kanssa.

Vapaa-aikapalveluissa Tuusulanjärven talviulkoilureittien kävijämäärät olivat korkeat. Viikonloppuisin päiväkotaiset kävijämäärät olivat tuhansia, vilkkaimpina päivinä yli 10 000. Matkaluistelurataa pidettiin yhtäjaksoisesti auki yli 2 kuukautta. Kaksi kunnan neljästä talviuintipaikasta avattiin toimintavuonna. Uimahallin kävijämäärät ovat kasvaneet vuodessa 22 %, koko vuodessa kävijöitä reilu 200 000. Urheilukeskuksen monitoimihallin urakkasopimus allekirjoitettiin. Nuorisotyön monimuotoisia palveluita kehitettiin ja lisättiin kohtaamistoiminnassa, ja jalkautumista tehtiin jokaisessa kuntakeskuksessa.

Kulttuurin palvelualueella Lukio ja kulttuuritalo Monion valmistumisen myötä Tuusulan Opisto ja kuvataidekoulu saivat uudet toimintatilat ja Etelä-Tuusulan esitys- ja galleriatilat kohentuivat merkittävästi. Toteutuneiden kurssien määrä kasvoi 3 % ja opiskelijamäärä 16%. Museoissa kävi vuoden aikana 13 000 vierailijaa, kirjaston kävijämäärä nousi 12 %, päivässä kävijöitä oli jopa 1000. Valtaosa tapahtumista oli loppuunmyytyjä. Keväällä otettiin käyttöön Kaikukortti, jolla mahdollistetaan haastavassa taloudellisessa tilanteessa olevien henkilöiden mahdollisuus kokea ja harrastaa kulttuuria. Toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen alkoi.

Avustuksien ja kolmannen sektorin kokonaisuuden suunnitelma valmistui ja se otettiin käyttöön 2024 alusta lukien.

Ruokapalveluiden vastuullisuussuunnitelma valmistui. Ruokakasvatuksessa yhteistyö päiväkotien ja koulujen kanssa on edennyt mm. kouluruokaryhmissä. Toimintaympäristössä tapahtui kasvua, kun alkuvuodesta avautuivat Neitoperhon ja Rykmentintien päiväkodit. Monion keittiö ja kahvila asiakastiloineen on otettu käyttöön elokuussa 2023. Päiväkotij- ja kouluruokailun lisäksi kesällä Tuusulan kunta järjesti puistoruokailua kaikissa kuntakeskuksissaan.

Talouden toteutuminen

Sivistyksen toimialueen talous ylitti talousarvion 1,5 milj. euroa. Sitovan toimintakatteen toteuma oli 101,6. % talousarviosta, 98,5 milj. euroa. (v2022 89,8 milj. euroa). Toimintatuottoja kertyi 17,4 milj. euroa, mikä oli 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Kehittämishankkeisiin saatuja valtion erityisavustuksia toteutui n. 1,5 milj. euroa. Toimintakulut olivat 115,9 milj. euroa, mikä oli 3,2 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan osalta toimintakate ylittyi 1,6 milj euroa. Toimintatuottoja kertyi 1,5 milj euroa enemmän ja toimintakulut ylittivät talousarvion 3,1 euroa. Toimintakatteen ylitys johtui pääasiallisesti henkilöstökuluista. Syyskuun osavuosikatsauksessa varattiin liian vähän (1,1 milj. euroa) lisämäärärahaa varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen ylitykseen. Varhaiskasvatuksen palvelutarve oli loppuvuodesta ennakoitua suurempi ja henkilöstökulut ennakoitua suuremmat 0,6 milj. euroa. Säästöä ei syntynyt arvioitun mukaisesti toimialueen muilta palvelualueilta. Vuoden lopussa työttömyysvakuutusmaksun oikaisu tammikuussa 2024 vaikutti henkilöstökuluihin n. 0,3 milj euroa. Lomapalkkavelan määrä 0,6 milj. euroa oli arvioitua suurempi tilinpäätöksessä.

Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunnan osalta toimintakate toteutui talousarvion mukaisesti.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä koko sivistyksen toimialueella

Väestön ja yhteiskunnan muutokset vaikuttavat sivistyspalveluihin

Väestörakenne on muutoksessa, ja sen vaikutukset ovat globaaleja, valtakunnallisia ja paikallisia. Syntyvyyden lasku, väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen vaikuttavat tulevaisuuden kunnan talouteen, palveluihin ja elinvoimaan. Tuusulan nopea väestönkasvu tuo uusia asukkaita kuntaan, mutta tulomuutolla ei välttämättä pystytä korjaamaan vähäistä syntyvyyttä.

Kunnassa on ennakoitava palveluiden määrää, niihin tarvittavaa rahoitusta ja henkilöstön saatavuutta. Työvoiman saatavuuteen tarvitaan onnistunutta rekrytointia ja koulutuksellista yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Osaamista tulee kehittää suhteessa väestömuutoksiin, esimerkiksi monikielistymisen ja -kulttuuristumisen mukaisesti.

Väestönkasvua seuraamalla ja perheiden palvelutarpeen arvioinnilla ennakoimme varhaiskasvatuksen tarvetta. Peruopetuksessa varaudumme oppilasmäärän laskuun sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ikäluokkien pienenytessä. Ikärakenteen muutokseen, erityisesti väestön ikääntymiseen, vastaamme kehittyvillä vapaa-ajan ja kulttuurin palveluilla. Kulttuuritarjonta, Tuusulan Opiston monipuoliset kurssit ja terveysliikunnan laajat mahdollisuudet luovat pohjaa kaikenikäisten asukkaiden hyvinvoinnille.

Kestävät ratkaisut ovat edellytys elinvoimaisille sivistyspalveluille

Sivistys luo edellytyksiä talouden kasvulle ja kunnan vetovoimalle. Sivistyspalvelut muodostavat suurimman osan kunnan palveluista. Niiden rahoitukseen vaikuttavat lakimuutokset, jotka karsivat kunnan saamia peruspalveluiden valtionosuuksia ja vaikuttavat osaltaan kuntatalouden tasapainoon. Sivistyspalveluiden

tulevaisuus tulee turvata entistä enemmän kunnan omalla rahoituksella, sillä valtion rahoitusosuus kunnan peruspalveluissa on jatkossa alle 20%.

Yhteiskunnan murrokset tarkoittavat myös muutoksia koulutuksen ja muiden sivistyspalveluiden tavoitteisiin ja tarkoitukseen. Valtakunnallinen peruskoulun tulevaisuustyön fokuksessa ovat työn, talouden ja osaamistason muutokset. Heikentyneet oppimistulokset ja osaamiserojen kasvu kertovat taitojen ja hyvinvoinnin eriytymisestä myös lapsissa ja nuorissa. Kehityskulkuun voidaan vaikuttaa panostamalla verkostoina laajempiin kokonaisuuksiin.

Palveluverkon tarkastelu on kestäväen tulevaisuuden kannalta välttämätöntä. Uudet kampukset mahdollistavat sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamista. Kampuksilla on tarjolla monipuolisia kasvun, oppimisen, kulttuurin, vapaa-ajan ja hyvinvoinnin palveluita alueen asukkaille.

Digitalisaation kehittämisellä voidaan vastata palveluiden saatavuuteen. Kohtaavien palveluiden ja digipalveluiden tasapaino on tärkeää, ja toimivilla digipalveluilla on mahdollista saada työaikaa lähipalveluiden tuottamiselle.

Luottamus ja osallisuus luovat mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin

Sivistyspalvelut luovat kunnan hyvinvointityön perustan. Yhteistyö hyvinvointialueen kansatuusulalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi on keskeistä. Hyvinvointialueen riittävät palvelut ovat tärkeitä kunnan asukkaille. Alueellista ja seudullista yhteistyötä on kehitettävä laadukkaiden palveluiden tuottamiseksi tulevaisuudessa.

Lapsiystävällinen kunta - työn jalkauttaminen vakiinnuttaa lapsen edun ensisijaisuuden ja lasten oikeuksien edistämisen osaksi kunnan hyvinvointityön ja päätöksenteon rakenteita. Lasten ja nuorten tietämys omasta arjestaan ja lapsivaikutusten arviointi vaikuttavat kunnan päätöksentekoon ja kunnan kehittämiseen.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	1 266	1 228	1 078	1 272	0,5 %	103,5 %	117,9 %	193
TOIMINTAKULUT	- 9 289	- 9 283	- 9 592	- 9 694	4,4 %	104,4 %	101,1 %	- 102
TOIMINTAKATE	- 8 023	- 8 055	- 8 513	- 8 422	5,0 %	104,6 %	98,9 %	91

Käyttösuunnitelma valmistellaan osana vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua. Se tarkentaa ja toimeenpanee Tuusulan kunnan strategiaa, pormestariohjelmää, valtuustokauden tavoitetta toteuttavia vuositavoitteita sekä talousarviota. Käyttösuunnitelma sisältää lautakunnan alaista toimintaa ohjaavat strategiset tavoitteet ja linjaukset, toiminnan painopisteet, riskiarvion, keskeiset indikaattorit, investoinnit ja henkilöstösuunnitelman. Käyttösuunnitelman toteutumisesta raportoidaan lautakunnalle maaliskuun, kesäkuun, syyskuun ja vuoden lopun tilanteesta.

Palvelualueet ja palveluyksiköt:

Kulttuuri

- Kirjasto
- Museo- ja kulttuuripalvelut
- IT-museo
- Tuusulan opisto ja taiteen perusopetus 1.4.2023 alkaen (Talouden toteumaluvut eivät ole mukana kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan luvuissa)

Vapaa-aika

- Alueellinen nuorisotyö ja tapahtumapalvelut
- Liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut
- Uimahalli- ja terveystaistelupalvelut

Kulttuuri

Palvelualue

Vastuhenkilö: Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Ulla Kinnunen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	345	313	313	418	21,1 %	133,2 %	133,2 %	104
TOIMINTAKULUT	- 3 896	- 4 066	- 4 120	- 4 210	8,1 %	103,6 %	102,2 %	- 90
TOIMINTAKATE	- 3 551	- 3 752	- 3 807	- 3 793	6,8 %	101,1 %	99,6 %	14

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kirjasto

Museo- ja kulttuuripalvelut

Tuusulan Opisto

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kulttuurin palvelualueeseen kuuluu kirjasto, kulttuuri, museo ja Tuusulan Opisto. Kulttuurin palvelualue tuottaa palveluja kaikille ikäryhmille mahdollistaen kuntalaisten pääsyn tietoon, taitoon, sivistykseen ja omaan historiaansa edistäen tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta.

Kulttuuripalvelut tuottaa sekä järjestää erilaisia kulttuuritapahtumia ja -palveluita usein yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Tuusulan kunnan museokohteita ovat Taitelijakoti Erkkola, Haloseniemi ja Klaavolan talo. Museo vastaa Aleksis Kiven kuolinmökkin ja Kellokosken sairaalanmuseon avoimena pidosta ja asiakaspalvelusta. Kunnalla on sopimus sekä Ilmatorjuntamuseon että Työläiskotimuseon kanssa. Museolla on laajat taide- ja kulttuurihistorialliset kokoelmat. Kirjastopalveluita tuotetaan lähipalveluina kolmessa kirjastossa sekä kirjastoautossa. Tuusulan Opisto tarjoaa kaikille avointa opetusta, joka on yleissivistävää eikä sisällä tutkintotavoitteita. Tuusulan kuvataidekoulu tarjoaa 5–20-vuotiaille lapsille ja nuorille mahdollisuuden opiskella kuvataiteita monipuolisesti ja pitkäjänteisesti kuvataiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisesti.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Indikaattori: Tarjoamme upeat ja uudistuvat mahdollisuudet kulttuuriin, vapaa-aikaan ja harrastamiseen.

Lukio ja kulttuuritalo Monion valmistuminen vaikutti monella tavalla kulttuuripalvelujen vuoteen. Tuusulan Opisto ja kuvataidekoulu saivat uudet, hienot toimintatilat ja Etelä-Tuusulan esitys- ja galleriatilat kohentuivat merkittävästi. Opisto ja kuvataidekoulu aloittavat syyslukukauden uusissa tiloissa Moniossa. Opisto tarjosi suosikkikurssien lisäksi aivan uudenlaista opetusta esimerkiksi kuvanveistoa, kankaanvärjäystä ja elokuvantekoa. Toteutuneiden kurssien määrä samoin kuin opiskelijamäärät kasvoivat toimintavuonna.

Kulttuuripalveluiden vuosi oli muutenkin vilkas. Kävijämäärät kirjastoissa ja museoissa olivat kasvussa ja valtaosa tapahtumista oli loppuunmyytyjä. Monio tarjosi uudenlaiset tilat erilaisten tapahtumien järjestämiseen.

Vapaan sivistystyön palveluyksikkö siirtyi huhtikuun alussa kulttuurin palvelualueelle. Yhdistyminen vahvistaa olemassa olevia yhteyksiä ja luo mahdollisuuksia uusien toimintojen kehittämiseen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta tukee taiteen, kulttuurin ja kotiseututyön toimijoita avustuksilla. Avustuksia myönnettiin kahdessa erässä yhteensä 83:lle kulttuuri- ja taidealan toimijalle. Kulttuuritoiminnan tukemiseen oli varattu 125 000 euroa. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi Vuoden tuusulalainen kirjoittaja 2023 -tunnustuspalkinnon Silja Sillanpäälle, joka on työskennellyt ansiokkaasti lastenkulttuurin

hyväksi. Vuoden kulttuurimyönteinen 2023 tunnustuksen sai muusikko Hanni Autere.

Halosenniemen museo äänestettiin Suomen hurmaavimmaksi taiteilijakotimuseoksi. Halosenniemi oli suljettuna kahden kuukauden ajan ateljeen ikkunan kunnostuksen vuoksi. Halosenniemi on käynyt viime vuosien aikana läpi laajat kunnostustyöt ja talo alkaa olla hyvässä kunnossa. Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelmat palkittiin Tärkeissä töissä -gaalassa 4.12. Uudenmaan liitto palkitsi Kivi-kunnat Tuusulan ja Nurmijärven Uusimaa-palkinnolla yhdessä järjestämästään Aleksis Kivi -merkkivuodesta, jota vietettiin mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden teemalla vuonna 2022.

Tuusulan kirjasto siirtyi yhdessä muiden Kirkes-kirjastojen kanssa avoimen lähdekoodin Koha-kirjastojärjestelmän käyttäjiksi syyskuussa 2023. Käyttöönottoprojekti sujui suunnitelman mukaisesti.

Tuusula-päivän tapahtumat vetivät runsaslukuisen joukon Kellokosken kirkkopuistoon julistamaan Tuusulan 380-vuotispäivää. Tuusulan taiteiden yön tapahtumat keräsivät joukoittain väkeä Kotorannanpuiston lisäksi muihinkin tapahtumapaikkoihin ympäri kuntaa. Todellinen yleisöryntäys oli syyskuun lopussa Tuikkiva Tuusula –tapahtumassa, jossa Kaukajärvenrannan puistossa Tanssivia vesiä ihaili kymmeniä tuhansia ihmisiä ja ulkoilmaelokuvia Urheilukeskuksessa seurasi 220 autollista ihmisiä.

Virtuaali-Tuusulan uudistettu versio julkaistiin helmikuussa. Tuusulan museo julkaisi Finna.fi-hakupalvelussa uutta aineistoa valokuva- ja arkistokokoelmistaan, kun kokoelmahallintaohjelman Finna-valmius toteutettiin.

Alkuvuonna saatettiin loppuun Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyneissä rakennuksissa olevien Tuusulan museon taideteosten inventointi. Keväällä otettiin käyttöön Kaikukortti, jolla mahdollistetaan haastavassa taloudellisessa tilanteessa olevien henkilöiden mahdollisuus kokea ja harrastaa kulttuuria. Korttia jakavat sekä kunnan että Keusoten toimijat.

II asteen kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen alkoi syksyllä ja se otettiin innostuneesti vastaan. Palvelun piirissä ovat niin lukion kuin Keudan opiskelijat sekä Ohjaamo-toiminnassa mukana olevat nuoret.

Kunnanvaltuusto päätti syyskuussa, että taiteen ja kulttuurin työ- ja kokoelmatilojen palveluverkko toteutetaan Hyökkälän koulun suojeltuun osaan. Näin ollen kulttuuripalvelut ei enää edistä Taidekasarmin kunnostusta.

Tuusulan taideohjelmat edistyivät erityisesti palveluverkon osalta. Järvenpään, Keravan ja Tuusulan museoiden XR-museohanke eteni suunnitellusti. Loppuvuonna julkaistiin hankkeen ensimmäinen etävierailu Taiteilijakoti Erkkolaan.

Talouden toteutuminen

Kulttuurin talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,4 milj. euroa ja toimintakuluja 4,2 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 3,8 milj. euroa. (mta 3,8 milj. euroa, tot 99,6%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kulttuuripalveluiden asiakkaat ovat palanneet palvelujen pariin. Asianmukaiset ja toimivat työ- ja asiakaspalvelutilat mahdollistavat onnistuneet kohtaamiset ja toiminnan kehittämisen. Opistolle ja kuvataidekoululle Monio tarjoaa mahdollisuuden toteuttaa uusia toimintoja. Museo- ja kulttuuripalveluiden henkilökunta tarvitsee kunnolliset työtilat sekä tilat kokoelmille. Pääkirjastolla monipuolistuvine toimintoineen on tärkeä paikka elinvoimaisen kunnan keskuksessa. Myös pääkirjaston osalta tulee tehdä päätös peruskorjauksesta tai uudisrakennuksesta.

Kirjasto

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Kirjastotoimenjohtaja Annastiina Louhisalmi, 22.1.2024 alkaen kirjastotoimenjohtaja Katri Rahkola

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	109	56	56	145	33,0 %	260,3 %	260,3 %	89
TOIMINTAKULUT	- 2 130	- 2 194	- 2 194	- 2 249	5,6 %	102,5 %	102,5 %	- 55
TOIMINTAKATE	- 2 021	- 2 138	- 2 138	- 2 104	4,1 %	98,4 %	98,4 %	34

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat vuonna 2023

Kirkes-kirjastot siirtyivät avoimen lähdekoodin Koha-kirjastojärjestelmän käyttäjiksi syyskuussa 2023. Kaikki Kirkes-kirjastot olivat suljettuina 31.8. - 11.9.2023 kirjastojärjestelmän vaihdon vuoksi. Uuden järjestelmän käyttöönotto sujui suunnitelman mukaisesti. Kirjastojärjestelmän käyttöönottoprojektia veti projektipäällikkö, jonka palkkakustannukset jaettiin Kirkes-kirjastojen kesken. Alkuvuodesta teetettiin myös Koha-kirjastojärjestelmän tietosuojavaikutusten arviointi.

Tuusulan kirjastojen vuosi sujui kävijöiden osalta erittäin vilkkaasti. Kävijämäärä nousi jopa 12,4 % edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka kirjastot olivat järjestelmänvaihdon takia suljettuina 10 päivää syyskuussa. Pääkirjastossa käy keskimäärin yli 1000 kävijää päivässä.

Kulttuurikasvatussuunnitelmia on toteutettu aktiivisesti ja ryhmiä on vierailut runsaasti. Osana kulttuurikasvatussuunnitelmia järjestettiin mm. 5-luokkalaisille Luminaari-webinaari, jossa pohdittiin kestävä kehitystä ja ilmastonmuutoksen vaikutuksia lumileikkeihin. Toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelmaa alettiin toteuttaa kirjastoissa, ja Keudan opiskelijoita vieraili pääkirjastossa useamman kerran. Kirjasto osallistui myös Tuusulan lukion Platonin akademia -tapahtumaan Kirjailija kiipelissä - pakuhuonepelillä. Yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa järjestetty Star Wars -tapahtuma keräsi suuren osallistujajoukon. Pääkirjastoon saatiin kirjastonhoitaja lasten ja nuorten kanssa tehtävään kirjastotyöhön.

Kirjastoauton nukketeatterikiertue päiväkodeille sai suuren suosion alkukesästä. Kirjastoauto osallistui Rihan puistotapahtumaan sekä järjesti asiakaskyselyjen perusteella muutamia pop up -reittejä, joiden avulla kartoitettiin uusien pysäkkien paikkoja. Suosituimmat pop up -pysäkit otettiin mukaan syksyn uuteen reittisuunnitelmaan. Kirjasto on ollut mukana kesän puistoruokailuissa kirjastopyörällä.

Kellokosken kirjasto voitti Suomen tietokirjailijat ry:n arvonnassa tulevaisuudentutkija Otto Tähtäpäähän kirjailijavierailulle. Kellokosken koululla pidettyyn tilaisuuteen osallistuivat kaikki 4.–6.-luokkalaiset eli n. 200 oppilasta. Tilaisuus meni hienosti sekä kirjailijan että opettajien mielestä. Kuudennet luokat varasivat kaikki kirjailijan kirjat Kirkesistä ja pitivät Nuorkan tiloissa useamman tulevaisuustyöpajan tämän tilaisuuden ja kirjan innoittamana.

Kirjaston demokratiatyön merkeissä järjestettiin keväällä pääkirjastossa eduskuntavaalipaneeli, johon osallistuivat kuuden puolueen paikalliset eduskuntavaaliehdokkaat. Ulkopoliittisen instituutin johtajan Mika Aaltolan vierailu Jokelan kirjastossa sai erittäin hyvän vastaanoton, ja tämän kaltaisia asiantuntijavierailuja toivottiin lisää. Kirjaston Kohti eduskuntavaaleja -demokratiahanke jatkui maaliskuussa, kun hankkeessa aloitti uusi hanketyöntekijä. Hankkeen puitteissa järjestettiin keväällä mm. tuoreiden tuusulalaisten kansanedustajien vierailu pääkirjastossa ja syksyllä keskustelutilaisuus KeuSoten toiminnasta, luento tekoälystä Monion tiloissa sekä Lasten oikeuksien päivän tapahtuma kirjastossa. Lapsille ja perheille

suunnattu tapahtuma järjestettiin yhteistyössä mm. seurakunnan ja MLL:n kanssa, ja sen aikana kirjastossa kävi n. 900 ihmistä. Tapahtumaan sisältyi puheenvuoroja, työpajoja, näyttelyitä ja muuta ohjelmaa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myönsi Vuoden tuusulalainen kirjoittaja 2023 -tunnustuspalkinnon Silja Sillanpäälle, joka on työskennellyt ansiokkaasti lastenkulttuurin hyväksi. Palkinnonjakotilaisuus järjestettiin pääkirjastolla 18.3.2023.

Aluehallintovirasto myönsi keväällä kirjaston ja työllisyyspalveluiden yhteiselle Sana haltuun -hankkeelle 45 000 euron avustuksen. Hankkeeseen palkattiin projektikoordinaattori ja toiminta on käynnistynyt elokuussa. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevien aikuisten luku- ja kirjoitustaitoa työpajoilla ja valmennuksilla. Hankkeessa pyritään vahvistamaan valmiuksia toimia yhteiskunnassa aktiivisina kansalaisina luku- ja kirjoitustaidon kehittymisen myötä, työelämätaitoja sekä omien vahvuuksien tunnistamista sanataiteen keinoin. Ryhmiä on muodostettu Työtoimintakeskuksen sekä Ohjaamon asiakkaista. Hanke on saanut erittäin positiivisen vastaanoton.

KIRJASTO	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Lainat kpl	489 253	423 476	406 475	495 911	500 000	502 977
Käyntien määrä, fyysinen	321 412	229 942	185 933	290 840	300 000	327 009
Tapahtumat	264	181	154	252	200	278
Tapahtumien osallistujamäärät	7 790	5 660	3 618	4932	6 000	6 788
Käyttäjäkoulutukset ja vinkkaukset	119	110	88	154	180	141
Käyttäjäkoulutuksien ja vinkkauksien osallistujamäärä	2 683	2 814	2 494	3500	3 000	2 914

Talouden toteutuminen

Kirjaston talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,1 milj. euroa ja toimintakuluja 2,3 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 2,1 milj. euroa. (mta 2,1 milj. euroa, tot 98,4%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kirjastopalveluiden kysyntä jatkaa tasaista kasvua. Erityisesti lasten- ja nuortenaineiston lainaus kasvaa tiiviin koulu- ja varhaiskasvatusyhteistyön sekä aineistomäärärahan kohdennuksien myötä. Kunnan asukasluvun nousu lisää kirjastopalveluiden kysyntää, mikä näkyy etenkin pääkirjastossa Hyrylässä.

Palvelukeskuksen rakentaminen tulee lähivuosina vaikuttamaan merkittävästi pääkirjaston toimintaan ja voi vaikuttaa mm. kävijämääriin heikentävästi, kun kirjastoon kulkeminen vaikeutuu rakennustöiden ajaksi. Myös pääkirjaston oma toiminta tulee muuttumaan lähivuosina suunnitteilla olevan peruskorjauksen tai uudisrakennuksen myötä. Mahdollinen väistöiloihin muuttaminen työllistää henkilökuntaa, aiheuttaa kirjastopalveluissa väliaikaisia toimintakatkoksia ja -muutoksia sekä rajoittaa kirjastoaineiston saatavuutta.

Museo- ja kulttuuripalvelut

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Ulla Kinnunen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	236	258	258	273	15,6 %	105,8 %	105,8 %	15
TOIMINTAKULUT	- 1 695	- 1 823	- 1 877	- 1 913	12,8 %	104,9 %	101,9 %	- 35
TOIMINTAKATE	- 1 460	- 1 565	- 1 620	- 1 640	12,4 %	104,8 %	101,3 %	- 20

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat 2023

Kulttuuripalveluiden tekemä työ huomioitiin vuoden aikana kolmella eri palkinnolla. Yleisö valitsi Halosenniemen Suomen hurmaavimmaksi taiteilijakodiksi Museokortin järjestämässä äänestyksessä. Erikoispalkinto luovutettiin Halosenniemelle Museogaalassa osana Museoliiton 100-vuotisjuhlia. Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelmat palkittiin Tärkeissä töissä -gaalassa 4.12. Loppuvuodesta Uudenmaan liitto palkitsi Kivi-kunnat Tuusulan ja Nurmijärven Uusimaa-palkinnolla yhdessä järjestämästään Aleksis Kivi -merkkivuodesta, jota vietettiin mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden teemalla vuonna 2022.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta tukee taiteen, kulttuurin ja kotiseututyön toimijoita avustuksilla. Avustuksia myönnettiin kahdessa erässä yhteensä 83:lle kulttuuri- ja taidealan toimijalle. Varsinainen haku oli tammikuun alussa. Tuusulan festivaalijärjestäjä ry:n ilmoitettua, ettei se ota vastaan myönnettyä avustusta, haku avattiin uudelleen. Kulttuuritoiminnan tukemiseen oli varattu 125 000 euroa. Kulttuuri- ja taidetoimintaan suunnatulla tuella on tärkeä merkitys paikallisessa kulttuuritoiminnassa. Avustusten kautta lisätään yhteisöllisyyttä sekä laajennetaan ja monipuolistetaan paikallista tapahtuma- ja kulttuuritarjontaa.

Jatkuvassa haussa olevia avustuksia jaettiin yhteensä 17 590 euroa. Niistä reilut 7000 euroa suunnattiin matalan kynnyksen avustuksiin, joilla järjestettiin mm. Talviuintitapahtuma Jokelassa, Tuusula Tanssi-tapahtuma sekä koulujen kirjailijavierailuita. Matka-avustuksia jaettiin kuorojen ja bändien esiintymiin ulkomailla sekä osallistumisiin kansainvälisiin tai kansallisiin urheilukilpailuihin.

Kävijämäärä museoissa on ollut hyvä. Taiteilijakoti Erkkolan ja Kiven kuolinmökin osalta voidaan puhua jopa ennätysvuodesta. Halosenniemi sulkeutui elokuun lopussa ateljeen ison ikkunan konservoinnin vuoksi kahdeksi kuukaudeksi. Talossa tehdyt korjaustoimenpiteet näkyvät museon olosuhteissa. Sekä lämpötilaa että kosteusprosenttia pystytään säätämään aiempaa paremmin.

Kulttuurikasvatus ja tapahtumat

Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelmien (Taika Kultsu ja Kultsu) mukaista ohjelmaa järjestettiin useammalle ikäluokalle. Ekaluokkalaisten vierailivat Klaavolan talossa *Kissa vieköön mitä historiaa* -oppitunneilla. Kuudesluokkalaisten kevään pajat keskittyivät julkiseen taiteeseen Rykmentinpuistossa. Ysiuokkalaisten kokivat *Kuitenkin ketuttaa kaikki* -improvisaatioesityksen. Syksyllä toteutuivat viidesluokkalaisten Kotiseuturetket ja kasiluokkalaisten teatteriesitykset. Kolmasluokkalaisten juhliminen itsenäisyyspäivää Lukio ja kulttuuritalo Moniossa.

Taika Kultsun nettisivut päivitettiin. Luodun viestintäsuunnitelman mukaan Kultsuista viestitään huoltajille eDaisy ja Wilman kautta. Osana Taika Kultsua varhaiskasvatuksen henkilökunnalle järjestettiin taidemenetelmäkoulutuksena *Pienestä laulusta iso ilo* koulutusta ja toivottua tunnetaitokoulutusta kokonaisuudella Huh! Tunteita. Taika Kultsun jouluihin teatterikiertue kiersi kuntakeskukset esittäen Jouluyön tonttutohina -näytöksen kuusi kertaa.

Lottamuseon osallistumisesta Taika Kultsuun, Kultsuun ja toisen asteen Kultsuun tehtiin kaksivuotinen yhteistyösopimus. Taika Kultsun ensimmäiset ryhmät testasivat Lottamuseon iltamat -pajaa ja söivät Lottakanttiinissa. Tuusulan toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelmaa hahmoteltiin kevätkaudella. Suunnitelmaa alettiin toteuttaa syksyllä.

Skidiviikkoa vietettiin perinteiseen tapaan maaliskuussa ja marraskuussa. Tapahtumia järjestettiin ympäri kuntaa ja niihin osallistui yli 750 lasta. Lasten taideleirit toteutettiin alkukesästä ja niihin osallistui 44 lasta. Jokelassa järjestetyn leirin aiheena oli sarjakuvat, Kellokoskella ympäristöseikkailu ja Etelä-Tuusulassa pakopelit. Toimivaa yhteistyötä Tuusulan kuvataidekoulun kanssa jatkettiin järjestämällä Halosenniemessä räätälöityjä työpajoja.

Minä elän! -klubeja järjestettiin Halosenniemessä, jossa oli klubi-iltaa. Elokuun alussa Loimolan Voima esiintyi ulkokonsertissa Sarvikkaliolla. Halosenniemen ja Erkkolan näyttelyihin liittyviä oheistapahtumia oli 11. Ohjelmassa oli luentoja, kuraattorikierroksia ja konsertteja.

Ikäihmisille tarjottiin palvelukotikiertue yhdessä Meidän Festivaalin kanssa osana Tuusula-viikon ohjelmaa. Vanhusten viikon pääjuhla järjestettiin Jokelan työväentalolla.

Tuusula-päivän tapahtumat vetivät runsaslukuisen joukon Kellokosken kirkkopuistoon julistamaan Tuusulan 380-vuotispäivää. Tuusulan taiteiden yön tapahtumat vetivät väkeä Kotorannanpuiston lisäksi muihinkin tapahtumapaikkoihin ympäri kuntaa. Todellinen yleisöryntäys oli syyskuun lopussa Tuikkiva Tuusula -tapahtumassa. Urheilukeskuksessa ulkoilmaelokuvia esitettiin kahdessa näytöksessä 220 autolliselle ihmiselle. Kaukajärvenrannan puistossa tanssivia vesiä ihaili kymmeniä tuhansia ihmisiä.

Monion avajaisviikkoa juhlittiin lokakuun lopussa. Maanantain avajaiskonsertissa esiintyivät talon toimijoista Keskisen Uudenmaan musiikkiopisto ja Keski-Uudenmaan tanssiopisto. Kunnan edustajien puheenvuorojen jälkeen kuultiin pianisti Olli Mustosen konsertti. Tiistaina esiintyi ikärajattomalla keikalla Kartano-salissa Costee. Keskiviikkona Suistamon Sähkö konsertoi Riihi-salissa ja torstaina Katja Lunden Companyn Flamencosauna nostatti tunnelmaa. Perjantaina Riihi-sali täyttyi Emma Salokoski Voices -lauluyhtyeen ihailijoista. Lauantaina Riihi-salissa nähtiin teatteriesitys Sisareni. Avajaisviikon päätti koko perheen esityksellä Race Horse Company.

Kulttuurituottajaharjoittelija Riikka Sipilän kehitti harjoittelutyönään kulttuurisen nuorisotyön toimintamallin. Malli on sovellettava ja muunneltava työkalu kaikille kulttuurista nuorisotyötä tekeville. Se koostuu kolmesta eri osasta, jotka vahvistavat nuoria kulttuurin kokijoina, tekijöinä ja asiantuntijoina. Toimintamallia pilotoitiin järjestämällä nuorisotiloissa räp-lyriikoihin painottuvia työpajoja, joissa nuoret tutustuivat räp-lyriikoiden teoriaan ja pääsivät itse tuottamaan ja äänittämään omia tekstejään. Lyriikkapajoihin osallistui 44 nuorta.

Museon vapaaehtoisilla oli kaksi talkoopäivää Halosenniemen puutarhassa. Myös yksittäisiä varhaiskasvatuksen ryhmiä sekä erityisryhmiä vieraili kevään aikana museokohteissa. Museon lainattavat materiaalit siirtyivät kirjaston kautta lainattavaksi. Keväällä otettiin käyttöön Kaikukortti, jolla mahdollistetaan haastavassa taloudellisessa tilanteessa olevien henkilöiden mahdollisuus kokea ja harrastaa kulttuuria. Korttia jakavat kunnan toimijat (työllisyyspalvelut, maahanmuuttopalvelut ja nuorten aikuisen palvelut) ja Keusoten palvelut (ikäihmisten ja lapsiperheiden asiakasohjaukset, aikuissosiaalityö ja geriatrinen keskus). Kulttuurikohteina mukana ovat Tuusulan kulttuuripalveluiden pääsymaksulliset tapahtumat ja museot, Ilmatorjuntamuseo, Krapin paja puistokonserteilla, Lottamuseo, Jokelan tiilitehtaan keikat, Tuusulan Opisto ja Jokelan Kansalaisopisto. Vuoden aikana Kaikukortteja jaettiin 43 kappaletta ja niitä käytettiin Tuusulassa 137 kertaa.

Vuoden 2023 kesätaiteilijaksi valittiin 48 hakijan joukosta kuvataiteilija Matti Sampela. Sampela yhdistää töissään valokuvaa ja tekoälyä. Hänen projektissaan on kuvattu tuusulalaisia henkilöitä ja kerätty tietoja henkilöiden unelmista ja haaveista. Kuvat ja haaveet generoitiin tekoälysovellukseen unenomaiseksi muotokuvaksi, joista muodostettu videoteos oli nähtävissä kirjastoissa ja kunnan verkkosivuilla.

Palveluverkon taideohjelmaa toteutettiin suunnitelmien mukaan. Riskeinä toteuttamiselle ovat olleet urakan puolelta osoitetut lisätyö hinnat, jotka ovat vaikuttaneet myös taiteen laajuuteen tilauksissa. Ensimmäisenä valmistui Monion valotaide. Myös Tuusulanjärven kampuksen Teija-Tuulia Aholan taiteen osat melumuuriin ja julkisivuun ovat valmiina odottamassa installointia. Rinnakkaisilla luonnoskilpailuilla on valittu taiteilijat Rykmentinpuiston kampukselle.

Suosittu näyttely *Soiva Halosenniemi* keräsi runsaasti yleisöä viimeisinä avoinnaoloviikkoina vuoden alussa. Maija Halosen syntymästä tuli tammikuun ensimmäinen päivä kuluneeksi 150 vuotta. Halosenniemen näyttelyssä *Myllykylän sinisilmäinen ja valkotukkainen - Maija Halonen 150 vuotta* oli esillä Pekka Halosen maalauksia pariskunnan yhteisen elämäntaipaleen varrelta sekä perhevalokuvia. *Odotettavissa vaihtelevaa säätä - naistaiteilijoita Pekka Halosen vieraana* avautui toukokuun alussa Halosenniemessä. Näyttelyn kuratoi meteorologi Seija Paasonen yhdessä Halosenniemen museon kanssa. Loppusyksystä avautui näyttely *Haaveita ja näkyjä - Nykytaidetta Nelimarkka Rahastosta*. Nimensä mukaan näyttelyssä on esillä nykytaidetta 30 taiteilijalta.

Taiteilijakoti Erkkolan näyttelyohjelmiston avasi tuusulalaisen muotoilijan Helena Tynellin tuotantoa esittelevä näyttely *Rakkaudesta lasiin - ja valoon*. Suosittu näyttely oli yhteistyö Suomen Lasimuseon kanssa. Kesäkaudeksi Erkkolassa avautui näyttely *Laula tyttö - Aikamatka Erkkolaan*. Se kertoi runoilija ja kirjailija J.H. Erkon elämästä Tuusulassa. Loppuvuonna avautui Martta Wendelinin 130 vuotisnäyttely *Elämää Suopelossa*. Näyttelyssä oli esillä myös Eija Kosken himmeleitä.

Kuvittaja ja taidemaalari Martta Wendelinin Juhlavuoden näyttely avautui 5.3. Valamon luostarin näyttelytilassa Heinävedellä. *Martta Wendelin – Kultahiekkaa ihmisten poluille* -näyttely täydentää kuvaa taiteilijasta esittämällä hänen maalaustaiteensa parhaita teoksia kuvitustuotannon ohella. Näyttely on Martta Wendelin Seuran, Valamon luostarin sekä Tuusulan museon yhteistuotantoa.

Kellokosken kartanolla avautui kesäksi näyttely *Pääääni* yhteistyössä Suomen moniääniset ry:n ja Ääniä kuulevat taiteilijat -kollektiivin kanssa. Näyttely mahdollisti psykiatristen sairauksien kohtaamisen ja käsittelyn turvallisessa ja myönteisessä ilmapiirissä.

Puolan kansallismuseossa oli esillä kaksi Pekka Halosen teosta Göteborgin taidemuseon koostamassa näyttelyssä *Solstice*. K.H. Renlundin museon näyttelyyn lainattiin Halosen maalaus Jääsken puvussa. Villa Gyllenbergin *Idän ihmeet* -näyttelyssä on esillä Rudolf Koivun kuvituksia. Valamossa on lainassa 42 Martta Wendelinin teosta kunnan kokoelmista.

Pekka Halosen taiteen kokoelma on täydentynyt muutamalla teoksella. Testamenttilahjoituksella saatiin teos Torpan tyttö vuodelta 1905 ja tallennuksella kaksi muuta Halosen teosta. Tuusulan kunta hankki syksyllä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan päätöksellä Pekka Halosen maalaaman asetelman yksityiskokoelmasta. Martta Wendelin seuran museolle tallettamaan kokoelmaan saatiin lahjoituksena Wendelinin hieno pastellimaalaus *Saarelan mummu*. Myös Martta Wendeliiniin liittyvää arkistoaineistoa saatiin lahjoituksena. Martta Wendelinin elämänkerta Kultahiekkaa ihmisten polulle ilmestyi ennen joulua kustantajana Docendo/Bonnier.

Virtuaali-Tuusula -sivuston uudistettu versio julkaistiin helmikuussa. Sivuston käytettävyyttä ja sen toimivuutta eri mobiililaitteilla on parannettu, sisältöjä on päivitetty ja kuvia lisätty runsaasti. Tuusulan museo julkaisi Finna.fi-hakupalvelussa uutta aineistoa valokuva- ja arkistokokoelmistaan. Samalla aiemmin

palvelusta löytyneet Pekka Halosen ja Martta Wendelinin teokset julkaistiin laajemmin tiedoin. Finnasta löytyy uusien lisäysten myötä yhteensä yli 3000 Tuusulan museon taideteosta, valokuvaa ja kirjettä. Samalla museo jakoi yli 1000 kuvatiedostoa vapaaseen käyttöön.

Kulttuuri- ja lukiotalo Monion avautumisen myötä avautui myös Galleria Monio. Galleriassa esitellään sekä talon käyttäjien että tuusulalaisten taiteilijoiden teoksia. Gallerian kolmeen avoimeen näyttelyjaksoon oli avoin haku keväällä.

Museon henkilökunta piti useita luentoja, työpajoja ja esitelmiä eri puolilla kuntaa. Muualla kuin museotiloissa tapahtumia oli 29. Henkilökunta on myös antanut erilaisia lausuntoja sekä arkeologista konsultointia. Kokoelmista annettiin lainoja alkuvuonna 928 kappaletta, valtaosa niistä valokuvia. Järvenpään ja Keravan museoiden sekä Lottamuseon ja Ainolan kanssa jatkettiin virtuaalimuseo hanketta, johon saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä miljoonan euron avustus. Kahden vuoden XR-museohankkeeseen on rekrytoitu hankepäällikkö, sisältötuottaja ja yhteisötuottaja. Hankkeelle on laadittu projektisuunnitelma ja saatuun rahoitukseen sopeutettu budjetti. Hankkeessa on vertailtu metaversumialustoja ja luotu testitila, kehitetty kokonaiskonseptia, tilaohjelmaa ja palveluita. Hanketta valmisteleva selvitystyö on julkaistu Tuusulan kunnan sivuilla. XR-museohankkeen ensimmäinen elämys, etävierailu Taiteilijakoti Erkkolaan, avautui joulukuussa.

MUSEO	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Yleisö- ja opetuspalvelut, kävijät	9753	5837	5800	9482	6 000	7 076
Yleisö- ja opetustapahtumat, tapahtumamäärä	351	194	171	533	200	214
Näyttelykävijämäärä museoissa	58 292	43 000	27 978	45 537	50 000	57 939
YLEINEN KULTTUURITOIMI	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Tapahtumat ja projektit osallistujamäärä yhteensä (ei lastenkulttuuri)	15 765	6 638	10 545	15 289	13 000	30 963
joista oma tuotanto	1 247	3 641	1 877		1 500	25 963
joista verkostoyhteistyö	14 518	3 544	8 668		11 500	5 500
Tapahtumien määrä			76	73	75	77
verkkotapahtumat, näyttökerrat		10 329	2 414			
verkkotapahtumien määrä		5	14			
Lastenkulttuuritapahtumat, osallistujamäärä	6 482	1 428	897	4617	6 000	22 601
joista oma tuotanto	3 937	1 428	897		5 000	17 101
joista verkostoyhteistyö	2 545				1 000	5 500
Lastenkulttuuritapahtumien määrä	127		24	102	100	88
verkkotapahtumat, näyttökerrat		8266	11 687			
verkkotapahtumien määrä		1	13			
KÄVIJÄT YHTEENSÄ	22 247	8 066	11 442	19 904	19 000	53 564

Talouden toteutuminen

Museo- ja kulttuuripalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,3 milj. euroa ja toimintakuluja 1,9 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 1,6 milj. euroa. (mta 1,6 milj. euroa, tot 101,26%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Asiakkaat ovat palanneet kulttuuripalveluihin. Museokortin käyttäjien osuus museovieraista jatkaa kasvuaan. Järvenpään, Keravan ja Tuusulan museoiden yhteinen XR-museokeskushanke tuo museot ja niiden kokoelmat uudella tavalla esiin ja saavutettaviksi myös kansainvälisille vierailijoille. Kulttuuri- ja museopalveluiden työ- ja kokoelmatilojen hankesuunnitelmaa edistetään niin, että tiloja tarkastellaan Hyökkälän koulukiinteistön suojeltuun osaan.

IT-museo

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Ulla Kinnunen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTAKULUT	- 70	- 49	- 49	- 49	-30,4 %	99,9 %	99,9 %	
TOIMINTAKATE	- 70	- 49	- 49	- 49	-30,4 %	99,9 %	99,9 %	

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Ilmatorjuntamuseossa vuosi oli vilkas ja museo teki kävijäennätyksen 18 500 vierailijalla. Koululaisia heistä oli reilu tuhat. Kesän ajan museossa oli esillä valokuvanäyttely *Varuskunta keskellä kylää - Hyrylä muutoksessa*, joka esitteli Hyrylän varuskunnan ja keskustan rakennuskannan muutosta.

Museon näyttelyistä tehtiin 360-kuvaukset, jotka julkaistaan Digimuseossa alkuvuonna 2024. Kaksivuotinen asiakirja- ja arkistoluettelointi valmistui ja julkaistiin museon sivuilla tutkijoiden ja muiden kiinnostuneiden käytettäväksi. Myös museon audiovisuaalisen materiaalin digitoiminen ja tallentaminen saatiin valmiiksi.

Kaikkiin lämpimiin tiloihin asennettiin ilmalämpöpumput. Lisäksi Tuusula-halliin ja Helsinki-halliin asennettiin lämmön talteenottojärjestelmät.

Talouden toteutuminen

Ilmatorjuntamuseon talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintamenot olivat 49 tuhatta euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tavoitteena on tulevaisuudessa edistää Klaavolan talon ja Ilmatorjuntamuseon alueita yhdistävää Museopuisto-hanketta.

Tuusulan opisto ja taiteen perusopetus

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Rehtori Timo Rusanen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	270	247	247	264	-2,4 %	107,0 %	107,0 %	17
TOIMINTAKULUT	- 1 103	- 1 100	- 1 335	- 1 371	24,4 %	124,7 %	102,7 %	- 36
TOIMINTAKATE	- 832	- 853	- 1 089	- 1 107	33,0 %	129,8 %	101,7 %	- 19

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kansalaisopistojen tavoitteena on vastata paikallisiin sivistystarpeisiin. Tuusulan Opiston ylläpitämisluvassa todetaan opiston kansalaisopistona järjestävän koulutusta, jonka tavoitteena on tukea yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta sekä ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Koulutus painottuu taide- ja taitoaineisiin, kieliin, terveyttä ja hyvinvointia edistäviin aineisiin sekä yhteiskunnallisiin aineisiin.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Tuusulan Opisto toteutti alkuvuonna viimeisen opetuskautensa väistötiloissa ja muutti Monioon syyskaudeksi 2023. Monion toiminta käynnistyi uusien opetusvälinein, väistötiloissa olleet tavarat lahjoitettiin kunnan kouluille, kansalaisopistoille, kuvataidekouluille sekä järjestöille niiden mielekkään jatkokäytön varmistamiseksi.

Monion uusissa tiloissa on aloitettu syyskaudella entisten suosikkikurssien lisäksi aivan uudenlaista opetusta, esimerkiksi kuvanveisto, kankaanvärjäys, stand-up ja elokuvanteko. Kurssitarjonnan pariin onkin tullut entisestään kasvanut opiskelijamäärä, esimerkiksi ensimmäisellä yleisluennollamme Moniossa oli satakunta kuulijaa. Toteutuneiden kurssien määrä kasvoi vuodesta 2022 3 %, opiskelijamäärä jopa 16 %.

Uusista kursseista ja Monion opetuskokemuksista tullaan ottamaan vaikutteita myös Kellokosken opetuksen kehittämiseen. Opiston ja Kuvataidekoulun opetustilojen käyttö Moniossa on sovitettu yhteen Monion naapurioppilaitostemme, Tuusulan lukion ja Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston sekä kunnan kulttuuritoimen kulttuuritarjonnan kanssa. Jatkossa yhteistä kurssitarjontaa lisätään.

Tuusulan Opisto jatkoi yhdessä naapuriopistojen kanssa tuntiopettajille suunnattua hanketta ”Me polutamme”, joka jatkuu vuonna 2024. Se perehdyttää tuntiopettajiamme opettamaan osaamisperusteisia opintopistekursseja.

Tuusulan Opiston ensimmäinen osaamisperusteisesti suunniteltu opintopistekurssi ”Vapaaehtoistoiminnan perusteet” pidettiin helmi-maaliskuussa. Kurssin osallistujista kuusi halusi suorittaa sen opintopistekurssina ja sai kurssista suoritusmerkinnän. Heidän suorituksensa kirjataan Koski-tietokantaan, josta se on helposti esitettävissä esim. osaksi tutkintoa tai osoituksena vaikkapa työnantajalle osaamisesta. Opintopistekursseja oli tarjolla myös syyskaudella ja niiden määrää lisätään tulevana kautena.

Kuvataidekoululla on toteutettu laajan oppimäärän mukaista kuvataiteen perusopetusta. Valmistuneita töitä on ollut oppilasnäyttelyissä Kellokoskella ja Hyrylässä. Oppilaat tekivät taideretken Keravalle Galleria Sinkkaan sekä toisen retken Lahteen yhdessä Opiston taiteen opiskelijoiden kanssa tutustuen taiteen tekemiseen taitelijan työhuoneella ja taidenäyttelyihin. Osana Tuusulan kulttuurikasvatussuunnitelmaa (Kultsu) kaikki tuusulalaiset peruskoulun 2. luokkien oppilaat opiskelevat Moniossa kuvataidetyöpajoissa. Kuvataiteen teon ilon lisäksi Kuvataidekoulu ja Monio tulee tutuksi. Kuvataiteen perusopetuksen viikko-opetuksen ryhmissä opiskeli noin 250 lasta ja nuorta.

Tuusulan Opisto ja Tuusulan kuvataidekoulu muutti oppimisen palvelualueelta kulttuurin palvelualueelle 1.4.2023. Muutoksen myötä on lisätty yhteistyötä Tuusulan kunnan kulttuuritoimen kanssa säilyttäen ja entisestään tiivistäen yhteistyötä myös oppimisen palvelualueella. Alkuvaiheessa yhteistyö näkyi konkreettisimmin Moniossa tiiviinä yhteistyönä mm. Lukion ja kulttuuripalvelujen kanssa sekä lisäksi mm. paikallisyhteisöjen aktivoinnissa opiston yhteistyökumppaniksi ja voimavaraksi. Esimerkiksi osallisuuspalveluiden, ikäihmisten ja vammaisneuvostojen ja kunnan yrityspalvelujen roolia yhteydenpitokanavana kuntalaisiin lisätään.

TUUSULAN OPISTO JA TAITEEN PERUSOPETUS	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Bruttomenot €/asukas	-26	-25	-26	-27	-33	-34
Oppituntien määrä	10 696	8 964	9708	10 800	9824	10 133
Kurssiopiskelija	6 407	4 533	4 629	6 750	5254	6 120

Talouden toteutuminen

Tuusulan opiston ja taiteen perusopetuksen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,3 milj. euroa ja toimintakulut olivat 1,4 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 1,1 milj. euroa (mta 1,1 milj. euroa, tot. 101,7%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tuusulan Opiston uusien opetustilojen myötä Moniossa monipuolistunut kurssitarjonta vakiintuu esimerkiksi ilmaisutaidon, tietotekniikan (uutuutena tekoälyn käytön), kuvanveiston ja kädentaitojen märkätöiden alalla. Kolmiulotteisen taiteen, kuten kuvanveiston, ja esimerkiksi digitaiteen opetus lisääntyy niin opistossa kuin kuvataidekoulussa. Opiston - ja myös kuvataidekoulun opiskelijamäärän voi ennakoida kasvavan uudelleen suuntautuvan tarjonnan ja tarkoituksenmukaisten opetustilojen myötä. Uusien koulukampusten, etenkin Rykmentinpuiston, valmistuminen tulee kohentamaan opetustarjonnan edellytyksiä ja opiskelijamääriä entisestään etenkin liikunnan, ruokakurssien sekä puu- ja metallitöiden opetuksen osalta.

Etelä-Tuusulan opetustilojen ja -tarjonnan ajanmukaistuttua huomiota kiinnitetään entistä enemmän Kellokosken seudun opetuksen kehittämiseen. Kellokosken osuutta kurssitarjonnasta lisätään. Jotta päiväopetuksen määrää voitaisiin lisätä, pyritään varmistamaan taajamaan toimivat päiväopetustilat.

Lähiseudun kansalaisopistojen yhteistyö jatkuu uusien hankemahdollisuuksien selvittämisen ja yhteishakemusten myötä. Vuonna 2024 alkaa Taiteen perusopetusta seutukunnan kansalaisopistoissa kehittävä hanke. Painopiste arvioinnin, opetuksen tulevaisuuden digitalisaation ekososiaalisesti kestävä opetuksen kehittämisessä. Selvitetään ja valmistellaan aikuisten kuvataiteen taiteen perusopetuksen aloittamista. Kuvataidekoulu osallistuu aktiivisesti toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelman edistämiseen.

Vapaa-aika

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Vapaa-aikapalveluiden päällikkö Risto Kanerva

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	921	915	765	854	-7,3 %	93,4 %	111,7 %	89
TOIMINTAKULUT	- 5 393	- 5 217	- 5 472	- 5 484	1,7 %	105,1 %	100,2 %	- 12
TOIMINTAKATE	- 4 472	- 4 303	- 4 707	- 4 629	3,5 %	107,6 %	98,4 %	77

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Alueellinen nuorisotyö ja tapahtumapalvelut

Liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut

Uimahalli ja terveysliikuntapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on edistää lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja tukea monipuolisten kohtaamisten ja vuorovaikutustilanteiden syntymistä. Vapaa-aikapalvelut edistää kuntalaisten hyvinvointia verkostoitumalla asiantuntijaryhmissä, tekemällä kuntayhteistyötä yhdistysten ja kumppaneiden kanssa sekä osallistumalla viher- ja virkistysalueiden kehittämistöihin.

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Liikuntalain tavoitteena on edistää mm. eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa sekä väestön hyvinvointia ja terveyttä. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys. Nuoriso- ja liikuntatyö kunnissa ovat laeissa säädetyjä hyvinvoinnin peruspalveluita.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Tuusulanjärven talviulkoilureittien kävijämäärät olivat korkeat. Matkaluistelurataa pidettiin yhtäjaksoisesti auki yli 2 kuukautta ja ylläpitotiimin työskentely ja tulokset herättivät valtakunnallista mielenkiintoa. Tuusulanjärven talviliikunta keräsi taas valtavasti ulkoilijoita alueelle. Oheispalveluiden ja liikenteen sujuvuuden merkitys nousee tärkeäksi asiaksi suositussa matkailukohteessa.

Urheilukeskuksen monitoimihallin urakkasopimus allekirjoitettiin ja hallin rakentaminen alkaa, kun rakennuslupa on myönnetty. Monitoimihallin ympäristö suunnitellaan ja toteutetaan hankkeen yhteydessä kunnan hankkeena (Urkkaukio, P-alue ja lähiliikunta-alue). Urheilukeskuksen alueen yhteistoimintaa kehitetään mm. liikuntakiinteistöjen kunnossapidon ja energiakysymysten osalta. Tuusulan jäähalliyhtiö vastaa jatkossa molempien jäähallien toiminnasta, palvelusopimus on päivitetty uutta tilannetta vastaavaksi. Urheilukeskuksen energian ja sähkönkulutuksen selvitystyötä tehdään tilapalveluiden ja urheiluyhtiöiden kanssa.

Liikuntapaikkojen peruskunnostusta tehtiin mm. Mattilassa ja Lahelanrinteessä. Metsäpirtin rakennusten talotekniikkaa on parannettu sekä lisätty lukitusautomaatiikkaa. Liikuntapaikkojen ylläpitomenot ja koko palvelualueen henkilöstökulut aiheuttivat talousarvion ylitystä. Kaksi kunnan neljästä talviuintipaikasta avattiin toimintavuonna.

Nuorisotyön palveluita kehitetään ja lisätään kohtaamistoiminnassa. Nuorilla on suuri tarve keskusteluun aikuisen kanssa ja keskustelut aiheet ovat usein arkisia asioita. Tarve on myös myös konkreettiseen tukeen ja

palveluohjaukseen. Hyrylän popup –tila siirtyi kevään tauon jälkeen Kauppatielle. Yksikkö järjesti runsaasti kesätoimintaa ja ”ulkonuorkkia”. Jalkautumista tehtiin jokaisessa kuntakeskuksessa. Ankkuritoiminta jatkui elokuussa ja ryhmähyvinvointivalmennus tuli osaksi yksikön toimintaa syksyllä.

Uimahallin kävijämäärät ovat nousseet koronaa edeltävälle tasolle. Märkätiloille ja rakenteisiin suunnitellaan tehdyn kuntokartoituksen pohjalta perusteellista korjausremonttia. Muutostyöt ajoittuvat vuosille 2024-2025. Korjaussuunnittelu on aloitettu.

Avustuksien ja kolmannen sektorin kokonaisuuden suunnitelma valmistui ja se otetaan käyttöön 2024 alusta lukien. Avustustyön kehittämistyötä jatketaan.

Tuusulan kunta palkitsi Topi Raitasen parhaana urheilijana ja valitsi liikunnan ja urheilun tunnustuspalkinnon saajaksi Raimo Stenvallin

VAPAA-AIKAPALVELUT JA YHDISTYSTOIMINNAN TUKI	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Nettomenot € / asukas	-109	-117	-111	-113	-114
Avustetut yhdistykset erityisliikunta/liikunta/nuorisio	5/24/7	4/21/8	5/22/7	6/22/6	6/22/6
Maksetut avustukset	90 000	93 998	90 000	90000	90 000
Nuorisoliikunnan ohjaukerrat	34220	25147	25108	26000	26 330
TEA-viisari liikunta, Tuusula / koko maa	86/72	86/72	81/72	80/71	81/72
TEA-viisari terveydenedistämisasiivisuus	63/68	69/68	69/68	68/67	73/70

Talouden toteutuminen

Vapaa-ajan talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,9 milj. euroa ja toimintakuluja 5,5 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 4,6 milj. euroa. (mta 4,7 milj. euroa, tot 98,4%).

Toimintatuottoja kertyi yhteensä 0,1 milj euroa talousarviota enemmän. Toimintakulut toteutuivat talousarvion mukaisesti. Toimintakuluissa säästöä syntyi vuokrissa 0,4 milj. euroa. Palveluiden ostot ylittivät talousarvion 0,3 milj. euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Monipuolisten liikuntapalveluiden kehittäminen kunnassa on yhteistä työtä. Edellytykset ja mahdollisuudet virkistysalueiden ja ulkoilureittien kehittämiseksi tulee varmistaa kuntajohdossa. Urheilukeskuksen kokonaisuuden johtamista, varaamoja ja alueen asiakaspalvelua tulee kehittää ja rakentaa. Liikuntapaikkojen ja laitosten ylläpidon kustannukset kasvavat.

Uimahallin laajentaminen edellyttää kaavamuutosta, laajennustarpeita kuvataan tehdyssä tarveselvityksessä ja vaihtoehtoisissa kehittämisluonnoksissa. Uimahallin peruskorjaushankkeita suunnitellaan. Kokoaikaisten työntekijöiden lisääminen nuorisotyössä vahvistaa ikäluokkien parempaa tuntemusta ja edistää koulunuorisotyön tehokasta toteutumista.

Liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Työnjohtaja Jaska Vilen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	346	330	180	224	-35,4 %	67,9 %	124,5 %	44
TOIMINTAKULUT	- 2 426	- 2 195	- 2 399	- 2 276	-6,1 %	103,7 %	94,9 %	123
TOIMINTAKATE	- 2 079	- 1 865	- 2 219	- 2 053	-1,3 %	110,0 %	92,5 %	167

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Talvikauden jatkuva sään vaihtelu pakkasen ja lämpöasteiden välillä toivat haasteen talviliikuntapaikkojen ylläpidolle, erityisesti ulkojälle. Ulkojääkenttien sekä Jokelan urheilukeskuksen kaukalon/kenttien kunnossapito kesti noin 10 viikkoa, kausi päättyi viikolla 9.

Tuusulanjärven monitoimiradan ylläpito aloitettiin joulukuussa jään kantavuuden mittauksilla. Kauden kestäessä rata saatiin lopulta yhdistettyä Järvenpään, yhteistyössä Järvenpään liikuntapalveluiden kanssa. Radan ylläpito loppui maaliskuun puolivälissä. Tulevalle kaudelle yhteistyötä kehitetään ja parannetaan tuusulanjärven ylläpitotiimin sekä Järvenpään liikuntapalveluiden kanssa. Työssä onnistuttiin hyvin. Tuusulanjärven ylläpitotiimi on panostanut kulloiseenkin sääolosuhteeseen sopivan kaluston hankintaan ja monipuolisiin työmenetelmiin.

Hyrylän urheilukeskuksessa ensilumenteko aloitettiin marraskuun loppupuolella yhteistyössä Tuusulan Voima-Veikkojen kanssa. Luonnonlumilatuja saatiin valmiiksi joulukuun puolivälissä, kauden kestäessä noin 13 viikkoa. Luonnonlumilatuksen ylläpito lopetettiin maaliskuun puolella välissä, lukuun ottamatta Sikokallion reittiä, joka suojaisuuden takia kestää muita latureittejä pidempään. Ensilumenladun sekä Sikokallion reitin ylläpito jatkui urheilukeskuksessa huhtikuun puolelle. Vaihtelevan sään sekä lumitilanteen johdosta lisälaturien ylläpito mm. pelloille ja päiväkotien läheisyyteen jäi vähäiseksi.

Jäähallikausi sujui häiriöttä. Kevätkauden hiihtolomaviikolla sekä syyskauden joulomaviikoilla Tuusulan jäähalleissa järjestettiin yli 130 tuntia yleisöluisteluvuoroja. Jäähalliyhtiö vastaa jatkossa jäähallien toiminnasta, palvelusopimusta valmistellaan uusi tilanne huomioiden.

Talviajan ylläpidettävät tekonurmikentät olivat paria yksittäistä päivää lukuun ottamatta normaalikäytössä runsaista lumisateista huolimatta.

Uusi talvikausi liikuntapaikoilla alkoi normaalia aiemmin minkä johdosta Tuusulanjärven monitoimirata, luistelukenttiä ja ensilumenlatu olivat käytössä jo joulukuun alusta lähtien.

Alkukesän aikana Etelä-Tuusulassa sijaitseva Mattilan hiekkakentälle tehtiin korjaustöitä pintojen ja kasvillisuuden osalta sekä uusittiin paikalla oleva vesiposti. Vuosia käyttämättä ollut Lahelanrinteen hiekkakenttä kunnostettiin käyttökuntoon. Kentältä poistettiin runsaasti kasvillisuutta sekä vaihdettiin pintakerrokset sekä parannettiin kuivatusta.

Syksyn aikana kunnostustöitä tehtiin vielä mm. Kellokosken Purulaakson kuntoradalla. Reitin varrelta poistettiin kasvillisuutta, pinta uusittiin ja levennettiin paikoin sekä parannettiin kuivatusta. Valaistus myös uusittiin led-valoihin. Myös Annivaaran kuntoradalla vaihdettiin vanhat lamput led-lamppuihin.

Jalkapallo- ja yleisurheilukenttien vakiovuorot käynnistyivät touko-kesäkuun vaihteessa.

Luonnonnurmikentille talven vaihtelevat säät aiheuttivat isoa vahinkoa, mutta kentät palautuivat hyvään kuntoon tiiviin huolto- ja kunnossapidon ansiosta. Luonnonnurmikenttien vakiovuorot loppuivat syyskuun lopussa, minkä jälkeen kausi jatkui vielä hajavuoroilla.

Uimarantakausi alkoi kesäkuun alussa huolto ja tarkistussukellusten jälkeen. Uimarantakausi sujui häiriöttä ja päättyi elokuun lopussa. Jokelassa sijaitsevalle uimarannalle tehtiin syvyyskartoitus. Kanadan vesiruton poistamiseksi uimarannan läheisyydestä järjestettiin talkoot kesäkuun aikana. Syyskuussa vesiruttoa poistettiin koneellisesti koko lammen alueelta.

Kellokosken uimarannalle alkutalvesta valmistuneen talviuintipaikan kausi sujui mukavasti. Palvelusta vastaa Kellokosken Alun talviuintijaosto. Rusutjärven talviuintipaikka valittiin vuoden talviuintipaikaksi Suomessa. Alkusyksyn aikana alkaneet rakennustyöt uusille tuleville talviuintipaikoille Jokelan sekä Hyrylän urheilukeskuksen uimapaikoille valmistuivat suunnitellusti lokakuun loppuun mennessä. Urheilukeskuksen lammen talviuintipaikan töiden ohessa siistittiin ja raivattiin lammen alue poistamalla kasvustoa lammen ympäriltä sekä lisäämällä rantahiekkaa uimaranta-alueelle. Lammelle asennettiin myös uimalaituri.

Kellokoskella sekä Jokelassa ylläpidettävät tennis- ja beachvolley-kentät kunnostettiin käyttökuntoon huhti-toukokuun vaihteessa. Jokelan tekonurmen peruskunnostushanke valmistui aikataulussa. Kenttä otettiin käyttöön heti hyväksytyin vastaanottotarkastuksen jälkeen.

Jokelan osalta aloitettiin viher- ja ulkoliikuntapaikkojen kehittämissuunnitelma, joka jatkui koko loppuvuoden ajan ja valmistuu vuonna 2024.

Metsäpirtillä kevättalven aikana suoritettiin tilojen mm. sisäpintojen maalaukset sekä piha-alueiden huoltamista ja kunnossapitoa. Rakennusten talotekniikkaa on muutettu ja energiatehokkuutta parannettu mm. ilmalämpöpumpuin. Suunnitelmat ja rakentaminen tilojen lukitusjärjestelmän uusimiseen sekä yhteensovittaminen tilanvaraus- ja hälytinja järjestelmään saatiin valmiiksi loppuvuodesta. Jatkossa asiakas pystyy varaamaan Metsäpirttiä sähköisesti ja kulkemaan tiloihin ja pois kulkukoodilla. Tuusulalaisten osuus käyttöasteesta väheni, kun taas vastaavasti Ei-Tuusulalaisten seurojen osuus nousi noin 10%, mikä selittää suurempaa myyntituottoa.

Liikuntapaikoilla alueiden kunnossapito ja huoltotyöt ovat lisääntyneet ja sen myötä myös kaluston huoltotarve. Tämä lisää ylläpidon kustannuksia päivittäin.

LIIKUNTAPAIKAT JA ULKOILIIKUNTAPALVELUT	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Luonnonjääkentät/kauden pituus (viikot)	22/0	21/8	21/10	21/10	20/15
Ostopalveluna ylläpidettävät ladut km / tot	42/0	42/42	42/42	40/40	40/40
Metsäpirtin h/k-aste päärakennus/kok.käyttöaste	3372/34/22	2478/49/24	3733/69/54	3500/70/50	4129/78/57

Talouden toteutuminen

Liikuntapaikkojen ja ulkoliikuntapaikkojen toimintatuottoja kertyi 0,2 milj. euroa ja toimintamenot olivat 2,3 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 2,1 milj. euroa (mta 2,2 milj. euroa, tot. 92,5%).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut -yksikön toimintamenot ovat nousseet toimintavuoden aikana merkittävästi. Talvikunnossapidon kustannukset, polttoaineiden hinnat ja verrattain tiivis liikuntapaikkaverkko tuovat kasvupainetta myös tulevaisuuteen. Liikuntapaikkojen kustannukset ylläpidon sekä kaluston huolto- ja

kunnossapidon osalta on ollut nousussa maailmalla vallitsevan tilanteen johdosta. Esimerkiksi lannoitteiden hinnannousu tulevalle vuodelle on noin 30%.

Palveluverkkoa ja palveluita voidaan kohtuullisesti tiivistää ja keskittää. Liikuntapaikkoja suunniteltaessa huomio kiinnittyy huoltovapaisiin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Erilaisilla toiminnallisilla muutoksilla voidaan myös lisätä liikuntapaikkojen käyttöä. Liikuntapaikkojen kustannustietoja lisätään. Ylläpidossa palvelullaan yhä enemmän lisääntyviä käyttäjäryhmiä. Olosuhteiden laatuun ja niistä viestimiseen liikunnan lähipalveluissa lisääntyy entisestään.

Uimahalli- ja terveystuotopalvelut

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Uimahallin esimies Pasi-Jussi Hyytinen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	566	574	574	619	9,5 %	107,8 %	107,8 %	45
TOIMINTAKULUT	- 2 044	- 1 976	- 1 976	- 2 089	2,2 %	105,7 %	105,7 %	- 113
TOIMINTAKATE	- 1 478	- 1 402	- 1 402	- 1 470	-0,6 %	104,8 %	104,8 %	- 68

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Uimahallin kävijämäärät ovat lisääntyneet edellisvuodesta. Uimahallin kuntoarvion perusteella uimahallilla joudutaan tekemään perusteellisempia korjaustöitä märkätiloissa, allastiloissa sekä myös rakenteissa. Tulevat korjaukset vaativat uimahallin pidempiaikaisen remontin. Suunnittelu on aloitettu syyskuussa 2023 ja remontin toteutukselle on varattu määrärahaa vuodelle 2024-25.

Uimahallin kesähuolto tehtiin 23.6.-30.7. välisenä aikana. Uimahallin altaan tyhjennettiin ja pestiin, kiukaat ja liukumäki huollettiin ja alakerran käytävällä sijaitsevaan viemäriin tehtiin korjaustoimenpiteitä. Huollon aikana myös uimahallin hälytinjärjestelmä uusittiin. Sulun aikana tehtiin myös pienempiä korjaustoimenpiteitä sekä hallin tilat siivottiin perusteellisesti. Allasteknisiin järjestelmiin tehtiin myös hieman laajempia korjaus- ja parannustoimenpiteitä. Myös IV-järjestelmiin tehtiin pieniä korjaus- ja säätötoimenpiteitä.

Kuntalaiset ovat asiakastytyväisyyskyselyn vastausten mukaan tyytyväisiä uimahallin palveluihin ja toimintaan. Myös kehittämiskohteita lähivuosille riittää. Kävijämäärät kuormittavat hallin kapasiteettia, ruuhka-aikoina allastiloissa ja myös kassa-alueella on ahtautta.

Asiakastytyväisyyskyselyssä virtuaalivesijumppa on osoittautunut suosituksi palveluksi ja se sai paljon positiivista palautetta. Vastaavanlaisia palveluita toivottiin tulevaisuudessa lisää. Tilojen ahtaus ja terapia-altaan suuri käyttöaste sekä eri käyttäjäryhmät aiheuttavat myös haasteita virtuaalivesijumppan käytössä, tämä ilmeni myös kyselyn vastauksissa.

Linja-autoterminaalien ja Rykmentinpuistoon johtavan tien rakentaminen alkoi keväällä. Uimahallin toimintaa eniten häiritsevät työt tehtiin heinäkuussa uimahallin ollessa suljettuna. Nykyiset parkkipaikat poistuivat käytöstä remontin alettua. Väliaikainen parkkialue on rakennettu vanhan parkkialueen päälle. Parkkialue valaistiin ja uimahallin edusta asfaltoitiin asiakkaiden vierailun sujuvoittamiseksi. Uusi väliaikainen invapysäköinti tehtiin uimahallin viereen.

Hyvinvointivalmennus-hankkeen avulla käynnistettyä liikumis- ja elintapaneuvontaa (hyvinvointivalmennus)

jatketaan Tuusulan kuntaan juurtuneena palvelumuotona, terveystuokunnan koordinaattorin toteuttamana. Liikkumislähetteen osalta yhteistyö jatkui Keusote -alueen ja työterveyshuollon kanssa.

Vuoden -23 aikana hyvinvointivalmennukseen hakeutui liikkumislähetteellä uusia asiakkaita yhteensä 16, Tuusulan kunnan työntekijöitä työterveyshuollon liikkumislähetteellä 9 ja Keusoten liikkumislähetteellä 6 henkilöä, muuta kautta mukaan tuli 1 henkilö. Lisäksi kutsunnoista tuli mukaan yksi. Hyvinvointivalmennustapaamisia on ollut yhteensä noin 70, osa tapaamisista on toteutettu myös etänä.

Ryhmähyvinvointivalmennusryhmiä toteutui keväällä 3. Ensimmäinen ryhmä oli avoin kuntalaisille, osallistujamäärä oli täynnä. Toinen ryhmähyvinvointivalmennus kohdentui työllisyyspalveluille (maalis-huhtikuu). Yhteistyömme keskitettiin kuntouttavan työtoiminnan ryhmälle ja ohjaajille hyvin tuloksin. Ryhmässä oli 10 osallistujaa. Kolmas ryhmävalmennus kohdennettiin Ohjaamon kanssa yhteistyössä nuorten starttipajalle, sekä heidän ohjaajilleen. Ryhmä täyttyi ja päätimme jatkossa toteuttaa yhteistyötämme eri muotoisena (materiaalimme Ohjaamon käyttöön ja liikuntapalvelut tarjoaisivat tilat liikkumiseen/hakee muotoaan).

Syke Tuusulan kanssa yhteistyönä toteutettavat kaikille avoimet ”Kevyesti liikkeelle” -tunnit jatkuivat vuonna 2023. Kävijämäärät nousivat syksyllä -23 mainostamisen ja ajankohdan vaihtamisen myötä (klo 19.15-20.15 vaihdettiin klo 16.15-17.15). Syksyn -23 keskiarvo oli noin 7 henkilöä/kerta.

Saimme Tuusulan kunnalle työkokeiluun ravitsemusasiantuntijan maaliskokuulle -23. Ravitsemusasiantuntijapalveluja tarjottiin kunnan työntekijöille yksilöllisillä ravitsemusneuvontapalveluilla, hyvinvointivalmennuksen tukena, kuntalaisille ravitsemusasiantuntijapalveluja ravitsemus- ja liikuntachatin avulla sekä luennoimaan eri kohdeyleisöille. Pystyimme suunnittelemaan eri asiakasryhmille kohdennettuja, tulevia interventioita (materiaaleja ja -asiakastapaamisia) laajemmiksi, koska tiesimme myös toisen työkokeilujakson suuntautuvan Tuusulaan.

Uusia interventioita käynnistettiin hyvinvointivalmennusmallin sisällä syksyllä -23. Aloitimme Tuusulan kunnan alueellisen nuorisotyön kanssa yhteistyön. Uuden nuoriso-ohjaajan vakanssi/työnkuva (syksy 2023) suunniteltiin alusta asti sopivaksi nuorten hyvinvointivalmennukseen. Yhteistyössä käynnistimme loppusyksystä -23 pikaisella aikataululla ensimmäisen ryhmähyvinvointivalmennuksen/pilottiryhmän kohdennettuna yläkoululaisille (vuosiluokat 7 - 9). Osallistujia oli 2.

Kaikille Tuusulan kunnan yläkoululaisille tarjotaan keväällä -24 mahdollisuus osallistua ryhmähyvinvointivalmennuksiin. Ryhmän nimi on ”Buustia arkeen”, tapaamiskertoja 6->. Vuoden -24 alussa kaikki koulunuorisotyötä tekevät nuoriso-ohjaajat on perehdytetty viemään aihe näkyville omiin kouluihinsa. Kaikissa kouluissa järjestetään infotilaisuus tms. ja nuoriso-ohjaajat esittelevät toimintaa myös koulujen oppilashuoltoryhmissä. Tämä malli on tarkoituksena juurruttaa Tuusulan kuntaan pysyväksi malliksi. Näin ollen ”Buustia arkeen” -valmennuksia toteutuisi 1-2/lukukausi ja 2-4/lukuvuosi. Pohdinnan alla tällä hetkellä toteutumismalliin jatkossa mahdollisesti seurayhteistyö.

Hyvinvointivalmennukset liikkumislähetesiakkaille toteutetaan yksilöllisten alku- ja loppukartoitusten lisäksi osittain pienryhmätapaamisia. Tavoitteena on saada jatkossa mukaan myös vapaa-aikapalveluihin vapaaehtoisia.

UIMAHALLI JA TERVEYSLIIKUNTAPALVELUT	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Uimahallin aukiolopäivät/vuosi	251	236	293	325	325
Uimahallin kävijämäärät/vuosi	137 748	107 337	166 140	200000	202 214
Alakoulujen uimakoulut (kpl)	134	132	142	142	137
Lasten kesäuimakoulut (kpl/osallistujat)	-/-	42/327	48/427	42/350	42/350
Ohjatun liikunnan ryhmät, syys/kevät	58/59	62/1	62/63	62/63	60/61
Ohjatun liikunnan osallistujamäärä	12 014	10 498	15940	18000	19 390

Talouden toteutuminen

Uimahalli- ja terveystoimintapalveluissa toimintatuottoja kertyi 0,6 milj. euroa ja toimintakulut olivat 2,1 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 1,5 milj. euroa (mta 1,4 milj. euroa, tot. 104,8 %). Toimintatuotoissa uimahallin pääsymaksutuloja kertyi 0,08 milj. euroa talousarviota enemmän. Toimintakuluissa palveluiden ostot ylittivät talousarvion 0,1 milj. euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Uimahallin kassan ja kahvilan muutostyöt parantavat entisestään asiakaskokemusta ja hallin palvelutoimintaa. Toteutus tehdään 2025 uimahallin peruskorjauksen yhteydessä. Linja-autoterminaalien ja Rykmentinpuiston tien rakentaminen vaikuttaa lähitulevaisuudessa uimahallin käyttöön. Eniten haittaavat työt tehtiin heinäkuussa 2023 uimahallin ollessa suljettuna huoltotauon vuoksi. Parkkialueen rakentaminen jatkuu keväällä 2024.

Uimahallin kiinteistön rakenteita on tutkittu ja erilaista korjaustarvetta ja niiden toteutussuunnittelua on edessä. Korjausselvitysten yhtenä tavoitteena on kehittää pitkäjänteisyyttä kiinteistön kunnossapitoon. Uimahallin laajennustarpeet tulee ottaa huomioon ympäristön rakentuessa, samalla määritellään tarkemmin korjaus- ja kunnostustoimenpiteitä tuleville vuosille. Uimahallissa tehdään jatkuvasti erilaisia energiasäästäviä toimenpiteitä ja kuntayhteistyönä lisätään ylikunnallisia palveluita ja tuotteita.

Alueellinen nuorisotyö ja tapahtumapalvelut

Palveluyksikkö

Vastuhenkilö: Alueellisen nuorisotyön päällikkö Piia Helin

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	9	11	11	11	26,6 %	102,0 %	102,0 %	
TOIMINTAKULUT	- 924	- 1 046	- 1 096	- 1 118	21,1 %	106,9 %	102,0 %	- 22
TOIMINTAKATE	- 915	- 1 036	- 1 086	- 1 107	21,0 %	106,9 %	102,0 %	- 22

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Alueellisessa nuorisotyössä vuosi on alkanut perustoimintojen ympärillä. Toiminnassa on keskitytty ennaltaehkäisevään työhön, erityisesti nuorisotilojen aukipitämiseen. Nuorilla on selkeä tarve keskusteluun aikuisen kanssa ja keskustelut liikkuvat arkisista asioista tuen tarpeeseen ja palveluohjaukseen. Vaikka isoja ongelmia ei ole ollut, osassa Tuusulan alueita on ollut havaittavissa nuorilla levotonta käyttäytymistä ja nuorisoilmiöiden esiintymistä muun muassa päihteidenkäytön ja ilkivallan sekä väkivallan osalta. Nopealla

puuttumisella yhteistyössä eri toimijoiden kanssa on näihin reagoitu ja asianmukaisesti viety eteenpäin. Sähkötupakka (vape) on ollut puhututtanut paljon ja nuorisotyössäkkin asiaan on kasvatuksellisesti puututtu.

Yhteisöllinen nuorisotyö on yhteisöllisyyttä rakentavaa ryhmien kanssa tehtävää tavoitteellista kasvatus- ja ohjaustyötä. Tavoitteena on pystyä tukemaan lapsen ja nuoren sosiaalisia suhteita sekä yksilöllisiä tarpeita. Yhteisöllisen nuorisotyön muotoja ovat:

- nuorisotilatyö
- osallistava työ
- jalkautuva nuorisotyö
- ryhmänohjaus
- koulunuorisotyö
- pelitoiminta

Hyrylän alueen Pop Up -nuorisotilan kävijämäärät ovat pysyneet tasaisesti samassa. Torin Pop Up -tila suljettiin helmikuun lopulla. Sulkemisen jälkeen siirryttiin maanantai-illoiksi Hyrylän kirjastolle sekä perjantait pidettiin nuorille nuorteniltoja Aunelassa. Nuorille tämä oli iso asia ja puhututti paljon. Myös Mikkolan koululla on jatkettu kevätkauden tiistai iltain toimintaa 5-6 luokkalaisille. Toukokuussa siirrettiin toimintaa enemmän ulkotiloihin ja pidettiin ulkonuorkkia ja grillailtiin nuorten kanssa. Kesäkuussa saatiin aukaistua Hyrylän alueen uuden nuorisotilan Kauppatielle. Kesäloman ajan nuoria kävi kivasti, mutta koulujen alettua toiminta hetkellisesti hiljeni, ennen kuin taas viilenevät ilmat toivat nuoret takaisin tilalle. Hyrylän nuorisotilan syksy jatkui hyvin ja saimme paljon Mikkolan koulun 5-6lk:n oppilaita kävijöiksemme. Taloilloissa kävijöitä on 10-30 päivästä riippuen. Osbu-välipala on tuonut nuoria hyvin tilalle ja nuoret ovatkin aktiivisesti esittäneet välipalatoiveitaan. Nuorten kanssa on pelailtu paljon yhdessä. Pelailun yhteydessä saadaan annettua tarvittavaa huomiota nuorille ja keskusteltua erilaisista tärkeistä asioista.

Riihikallion alueella alkuvuosi on lähtenyt rauhallisesti käyntiin. Salivuorot ovat olleet hyvin suosittuja ja nuoret ovat toivoneetkin toista salivuoroa. Nuorisotilalla illat ovat pääsääntöisesti olleet rauhallisia ja nuoria illoissa on 35-60 väliä. Kesällä taloillat olivat vähän rauhallisempia, mutta syksyllä taas koulujen alettua nuoret löysivät takaisin talolle. Lokakuussa aloitettiin pitämään perjantain alkuillat avoimena myös varhaisnuorille tukemaan koulun tuki ry:n salivuoroa ikäryhmien vuorojen vaihdoissa. Nuorten kanssa on tehty paljon yksilötyöskentelyä vaikeiden elämäntilanteiden vuoksi ja nuoret ovat saaneet kasvatettua hyvän luottamussuhteen ohjaajiin. Loppuvuodesta jouduttiin puuttumaan nuorten alkoholin käyttöön ja siitä esiin nousseisiin ilmiöihin. Vapen sekä alkoholin käytön vuoksi nuorilta poistettiin käytöstä pientilat ja näin rajattiin nuorten mahdollisuuksia vapettaa sisätiloissa. Tilojen rajaaminen kuitenkin toimi myös positiivisena avustajana ja nuoret alkoivat enemmän viettää aikaa olohuoneessa ohjaajien seurassa sekä myös keskenään. Tämä myös lisäsi nuorten osallistamista talon yhteisiin toimintoihin.

Lahelan Tertussa on ollut rauhallista. Nuorten kanssa käydään paljon yksilökeskusteluja ja nuoria osallistetaan muun muassa somen kautta vaikuttamaan talotoimintaan. Tilatoimintaa pyrittiin mainostamaan alueellisesti myös alakouluissa ja muualla Lahelan seudulla, jotta toiminta tavoittaisi alueen perheet. Toiminta on hyvin asiakaslähtöistä. Keväällä toiveena oli, että maanantai-illat olisivat auki myös yläkouluikäisille, vaikkakin erityishuomion saa 5-6 luokkalaiset. Syksyllä laajennettiin 5-6 lk. toimintaa kaikille aukiolopäiville, koska siitä oli ollut kysyntää Tertussa. Edellisen kauden kävijät ovat palanneet ja uusia nuoria on myös saapunut erityisesti Vaunukankaan 5-6 luokkalaiset ovat löytäneet nuorisotilan. Tertun omaa pelitoimintaa laajennettiin, hankkien nuorten toivomia ikärajoitettuja pelejä ja elvyttämällä talon omistamia vanhemman sukupolven pelikonsoleita retro käyttöön. Nuoria on osallistettu toiminnan ideoimisessa ja tarkoitus olisi myös saada nuoret mukaan enemmän toiminnan toteutukseen.

Kesällä Jokelassa nuorisotalolla nuoret käyttäytyvät hyvin alkuvuoden levottomuuteen verraten. Nuorten kanssa on ollut mukava ja helppo järjestää erilaista toimintaa. Talolla on tehty paljon töitä sen eteen, että nuorilla olisi mahdollisimman turvallinen olo tulla nuorisotalolle. Rauhallinen meno nuorisotilalla jatkui

Jokelassa loppuvuodenkin. Keskusteluja nuorten kanssa käydään usein ihan ajankohtaisista asioista. Nuorelle pyritään antamaan hänen tarvitsemansa aika. Osalle se on pleikkarin peluu, osalle lautapelit tai ihan vain vapaata keskustelua.

Kellokoskella taloillat ovat olleet rauhallisia. Syksyn mittaan tuli paljon uusia 5-6 luokkalaisia. Erityisiä ilmiöitä ei ole noussut esiin taloilloissa. Nuorten oma aktiivisuus erilaisen toiminnan järjestämisessä taloiltoina on kesää kohden noussut. Tyttöjen illat yhteistyössä seurakunnan kanssa ovat olleet kevään ajan säännöllisiä ja tyttöjä on ollut vaihteleva määrä. Syyskaudella jatkoimme taas iltoja yhteistyössä seurakunnan kanssa. Tytöt ovat tykänneet, kun ovat saaneet olla keskenänsä nuorisotalolla ja tämän kautta olemme saaneet heitä myös mukaan normaaleihin taloiltoihin.

Talven säistä ja nuorten vähäisen ulkona liikkumisen johdosta jalkautumisen sijaan on vastattu vanhempainyhdistyksen toiveeseen pitää nuorisotila auki perjantaisin Riihikallion alueella. Tämä on rauhoittanut koulun liikuntasalin ympärillä tapahtuvia häiriöitä niin ulkona kuin sisätiloissakin. Toimintaa järjestetään nuorisotiloilla nuoria osallistaen, minkä toivotaan houkuttelevan nuoria osallistumaan. Nuorilta pyydetään palautetta ja ehdotuksia talon ja alueen viihtyvyyden lisäämiseksi ja näin saisimme nuoret osaksi yhteisöä. Jokelan alueella haasteeksi on noussut kaveriporukoiden laaja ikähaarukka. Tämän vuoksi nuoret, jotka eivät pääse ikänsä puolesta nuorisotaloille, aiheuttavat haasteita nuorisotilan ulkopuolella. Alueilla tehdään huoltajien kanssa tiivistä yhteistyötä. On hyvä saada vanhemmille tietoa, missä heidän lapsensa liikkuu ja millaisia ilmiöitä nuoriso-ohjaajat havainnoivat nuorten keskuudessa.

Xroc HQ -pelitalon kanssa on yhteistyössä järjestetty pelitoimintaa keskiviikkoisin. Tilassa on käytössä 10 pelikonetta, kahdet virtuaalilasit ja biljardipöytä. Nuoria käy toiminnassa vaihtelevasti, mutta useimmiten kaikki koneet ovat käytössä. Nuorten D&D-pöytäroolipelaamisen pienryhmätoimintaa on pidetty nuorisotalo Tertussa joka tiistai. Pienryhmän tavoitteina ovat olleet osallistaminen ja ryhmäytyminen. Myös sosiaalisten suhteiden vahvistaminen ja mielekkään toiminnan tuottaminen asiasta kiinnostuneille 13-18-vuotiaille nuorille on tärkeä osa toimintaa. Kulttuuripalveluiden kanssa yhteistyössä järjestettiin kevään aikana lyriikkapajoja nuorisotiloissa nuorille, joita oli vetämässä räppäri Brädi. Lyriikkapajat huipentui Lammaskallion äänitysstudio vierailuun, missä nuorilla oli mahdollisuus omista lyriikoista tehdä kappale.

Koulunuorisotyö on tärkeä osa Hyrylän koulukeskuksen toimintaa. Ruokavälitunnin aikana kohdataan nuoria, on visoja ja kisoja. Joka viikko noin 150-200 oppilasta osallistuu toimintaan. Tiistaisin koulunuorisotyötä tehdään Keudan oppilaitoksessa. Nuoriso-ohjaaja on tavattavissa ja tilanteen mukaan järjestetään pelejä ja muita aktiviteettejä. Koulun liikuntasali on myös käytössä ja opiskelijat pääsevät pelailemaan. Ohjaamon Etsivä nuorisotyöntekijä on myös välillä mukana ja toimintaa järjestetään yhdessä. Opiskelijoita mukana toiminnassa on viikoittain 10-30.

Riihikalliossa koulunuorisotyö on sujunut hyvin. Kasvatusohjaajan kanssa pidetään sisävälitunteja ylä- sekä ala-asteikäisille. Kasvatusohjaaja on myös ollut osallisena nuorten illoissa Kertsillä. Kuulumisia vaihdetaan kasvatusohjaajan kanssa lähes päivittäin. Tukaritoiminta on ollut aika vähäistä, joten sitä pyritään lisäämään. Vanhempia kutsutaan vierailemaan nuorisotilalla vanhempainilloissa. Koulunuorisotyön osalta on ollut vaikea loppu vuosi. Paljon on ollut riitojen selvittelyä. Olemme tehneet hyvin tiiviisti yhteistyötä kouluvalmentajan kanssa. Kouluvalmentajan kanssa pidetään myös Kertsivälkkiä kaikille yläkoululaisille sekä kutosluokkalaisille. Nelosluokkalaiset ovat olleet koulupalosta asti koulukeskuksella, joten päätettiin kouluvalmentajan kanssa järjestää heille ja vitosluokkalaisille omat Kertsit illat.

Kerran viikossa on Hyökkälän koululla hiljainen välitunti sosiaalisia tilanteita karttaville nuorille. On yksilökohtaisia sekä entistäkin tiiviimpää yhteistyötä kouluhenkilökunnan ja kotien välillä. Marraskuussa aloitettiin koulunuorisotyö Vaunukankaan alakoululla 1krt/vko, pääpainona kohdata 5.-6. luokkalaisia nuoria. Kohtaamiset tapahtuivat pääsääntöisesti välituntien aikana. Ohjaaja oli myös mukana joillakin oppitunneilla, joissa käsiteltiin lapsuuteen ja nuoruuteen sekä kehitykseen liittyviä teemoja kuten lastenoikeuksien viikko,

yrittäjätoiminta sekä joulunaikaan erilaiset kädentaidontunnit joissa keskustelun teemoiksi nousi perhe, ystävät ja vapaa-aika. Muuten ohjaaja oli oppilaiden tavattavissa oppilashuollon tiloissa tai koulun käytävillä.

Koulun kanssa tehtävä yhteistyö on Jokelassa kehittynyt niin, että nuoriso-ohjaajat ovat olleet mukana koululla tapahtuvissa selvittelyissä, jotka koskevat nuorten välisiä ristiriitoja. Lisäksi nuoriso-ohjaajat ovat aktiivisesti mukana kehittämässä myös koulujen ja kotien välistä yhteistyötä. Vanhempainiltoihin ja koulujen järjestämiin tapahtumiin osallistutaan. Koulunuorisotyötä on tehty aktiivisesti myös yhteistyössä luokanvalvojien ja kouluvalmentajan kanssa.

Kellokoskella koululla käydään torstaisin ja jalkautumista tehdään koulun sisätiloissa ja kasvatusohjaajan apukäsinä välituntitoiminnassa. Koulussa myös opettajille tarjotaan mahdollisuuksia pyytää apua ja nuorten kanssa käydään kahdenkeskeisiä keskusteluja. Kouluvalmentajan kanssa suunniteltiin yhdessä ensivuoden toimintaa.

Ryhmäytyksiä on kaikissa kouluissa pidetty keväällä sekä syksyllä ja jatkoryhmäytyksetkin sujuivat suunnitellusti.

Keväällä Jokelan alueella koulutettiin yhteistyössä Aseman Lapset Ry:n kanssa vapaaehtoisia Tuusulalaisia huoltajia jalkautumaan yhteistyössä nuoriso-ohjaajien kanssa. Parisen kymmentä huoltajaa osallistui koulutukseen, joista kymmenkunta jäi vapaaehtoistoimintaan. Jalkautuessa nuoria on kohdattu päivästä riippuen eri määriä. Erityisesti Jokelassa ja Hyrylän alueella on ollut tarvetta sille. Kevään ja kesän aikana eri puolilla Tuusulaa on esiintynyt erilaisia nuorisoihmiöitä. Pahoinpitelyitä, varkauksia, omaisuuden tuhoamista sekä voimakasta alkoholinkäyttöä on esiintynyt nuorilla. Ikävä ilmiö Tuusulan alueella on roadman – kulttuurin ihannoinnin esiintyminen. Tätä on selvitetty viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa, asioihin puututaan. Kellokoskella on tämän asian osalta myös jalkauduttu yhteistyössä Järvenpään nuoriso-ohjaajien kanssa.

Kesällä järjestettiin nuorille monipuolista kesätoimintaa. Oli erilaisia lajikokeiluja muun muassa BMX:sta ratsastukseen ja retkiä muun muassa Särkänniemestä Sipoonkorven kansallispuistoon sekä erilaisia tapahtumia nuorisotiloilla. Kaikkia nuorisotiloja pidimme auki kahtena iltana viikossa. Nuorilta saadun palautteen mukaan he toivovat kesällä tilojen laajempaa aukioloa. Tuusula viikolla järjestettiin Hyrylän urheilukeskuksella SummerParty tapahtuman nuorille. Tapahtuma keräsi lähes 200 nuorta paikalle ja osa tuli jopa isovanhempien kanssa. Tavoitteena olisi jatkaa tapahtuman järjestämistä vuosittain. Kesällä osallistuttiin Jokelan, Kellokosken ja Mikkolan koulun alueella toimivaan puistoruokailuun. Nuoriso-ohjaajat järjestivät puistoruokailun oheen oheisohjelmaa ajatuksena kohdata nuoria myös tällä tavoin. Nuoria ei tässä kokeilussa juuri kohdattu. Syyslomalla retkeiltiin nuorten kanssa Heurekaan, Fazerilaan, jääkiekko-otteluun ja megazoneen. Lastenoikeuksien viikolla järjestettiin yhteistyössä uimahallipalveluiden kanssa PoolParty tapahtuman. Tapahtuma keräsi 130 kävijää.

Yhteiskunnallisella nuorisotyöllä huolehditaan siitä, että resurssit, tarpeet sekä tavoitteet kohtaavat ja mahdollistavat osaltaan laadukkaan nuorisotyön. Se on hallinnollisella tasolla tehtävää työtä, jonka tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten asemaa ja vaikuttamismahdollisuuksia yhteiskunnassa sekä toimiminen paikallisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa. Työhön kuuluu myös palveluiden arviointia sekä kehittämistä. Yhteiskunnallisen nuorisotyön muotoja ovat:

- turvallisen toimintaympäristön luominen ja ylläpito
- palveluohjaus
- osallisuus ja vaikuttamiskasvatus
- nuorisovaltuusto

Tuusulan uuden nuorisovaltuuston järjestäytymisviikonloppu sisälsi koulutusta, perehdytystä ja järjestäytymiskokouksen. Yleiskokoukset pidetään kerran kuukaudessa. Tämän lisäksi nuorisovaltuuston

hallitus, tapahtuma- ja markkinointiryhmä, asiakirjaryhmä, sekä budjettiryhmä on kokoustanut 1-2 kertaa kuussa. Jäsenet ovat osallistuneet myös lautakuntakokouksiin ja seminaareihin. Nuorisovaltuusto toimii aktiivisesti ja suunnitelmallisesti.

Nuorisovaltuuston toiminta aktivoi nuoria vahvasti vaikuttamis- ja osallisuustoimintaan kuntatasolla, nuoret pääsevät mukaan vaikuttamaan ja päätöksentekoon. Nuva kouluttautui ja ryhmytyi 7.5. Lahelan Tertussa. Samalla ohjaajat kävivät yksilölliset kehityskeskustelut jokaisen nuoren kanssa erikseen, jossa pohdittiin tavoitteita loppukaudelle. Tuusulan uusi nuorisovaltuusto käynnisti toimintansa kesätaun jälkeen elokuun alussa. Nuva osallistui Hyrylän nuorisotilan avajaisiin 9.8., Tuusulan Taiteiden yöhön 11.8 sekä Pride tapahtumaan 26.8. Kuuma-kuntien nuorisovaltuuston ohjaajat kokoustivat kolme kertaa toimintavuonna. Hyvinvointialueen nuva-ohjaajat kokoustivat syyskuussa miettien tulevia yhteistyökuvioita. Loppuvuodenkin nuorisovaltuusto on toiminut hyvin aktiivisesti. He ovat kokoustaneet suunnitelmien mukaan ja toteuttaneet suunnittelemansa tapahtumat. Nuorisovaltuusto järjesti Nuorten Tuusula tapahtuman Moniolla, johon kutsuttiin kaikki Tuusulan yläkoululaiset sekä toisen asteen opiskelijat kuuntelemaan ja osallistumaan. Tapahtumaan kutsuttiin panelisteiksi suurimmista puolueista edustajat ja nuorisovaltuutetut sekä paikalla olleet nuoret pääsivät esittämään kysymyksiä heitä kiinnostavista aiheista. Nuorisovaltuutetut olivat valmistelleet myös kysymyksiä ja keskusteluaiheita tapahtumaan. Joulukuussa oli nuorisovaltuuston vaalit, jotka onnistuivat hyvin. Nuorisovaltuusto oli hyvin aktiivisesti mukana jokaisella äänestyspisteellä ja ääntenlaskussa. Ääniä tänä vuonna annettiin 1366 kpl. Syksyille suunniteltu eduskunta vierailu siirtyi alkuvuodelle 2024. Nykyinen Nuorisovaltuusto päätti kautensa joulukuussa.

Kellokosken sekä Hyrylän alueella muutamia nuoria on ohjattu ohjaamon ja etsivän nuorisotyön piiriin, kun nuorilla on ollut tarve saada apua niin asunnon etsinnässä kuin Kela-asioissakin.

Kohdennettu nuorisotyö vastaa nuorten omiin, yksilöllisiin tarpeisiin. Se on yksilöllistä kasvatus-, ohjaus- ja neuvontatyötä, jonka tavoitteena on tukea lapsen ja nuoren yksilöllistä kasvua ja vastuunottoa, itsenäistymistä sekä osallisuutta. Tämä on tavoitteellista toimintaa, jossa elämänhallintataidot ja sosiaalinen vahvistaminen ovat keskiössä. Kohdennetun nuorisotyön muotoja ovat:

- yksilökohtaamiset
- räätälöidyt, yksilö- ja pienryhmätoiminta
- suunnitelmallinen yksilön tukeminen
- ankkuritoiminta

Kevätkaudella nuorilla on ollut mahdollisuus kouluttautua pelinjohtajaksi ja kantaa vastuuta johtotehtävissä mm. D&D-pienryhmässä (Dungeon&Dragons). Toiminta on otettu vastaan hyvin. Tarinat ovat vaihtuneet fantasian maailmoista hylättyyn ylikasvaneeseen avaruusasemaan, jossa sankarit seikkailevat hengissä selviytyäkseen vaarallisessa avaruushyllyssä kylmän avaruuden armoilla. Nuorten palautteen perusteella tavoitteet ovat täyttyneet ja nuorten toiveesta toimintaa on jatkettu kesällä sekä nyt syksyllä. Hyrylän alueella alkuvuodesta on ollut sovittuja yksilötapaamisia ja samalla yksilökohtaamisia. Ohjaamon kanssa tehdään yhteistyötä. Maaliskuussa on alkanut taas Hyrylän koulukeskuksen M-luokan pienryhmätoiminta, joka jatkui kevään ajan. M-luokalla on 7-9luokkalaista, jotka tarvitsevat paljon tukea oppimisessa ja arjen haasteissa. Luokan opettajan ja avustajien kanssa suunnitellaan ohjelmaa, joka tukee oppilaita. Toiminta todettu molemmin puolin erittäin tärkeäksi ja sitä suunnitellaan jatkettavaksi syksyllä. Riihikallion alueella kasvatusohjaajan kanssa ohjataan tyttöjen pienryhmää. Ryhmän tarkoituksena on ollut vahvistaa ja kehittää tyttöjen välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Kasvatusohjaajan kanssa ohjattu tyttöryhmä pääsi tavoitteeseensa ja sen myötä toiminnalle ei ole ollut loppukeväästä ollut tarvetta. Toimintaa voidaan lisätä tarpeen vaatiessa.

Lahelan Tertun kokoaikainen työntekijä on kohdannut ja tukenut yksilöitä suunnitelmallisesti viikoittain. Koululla tapahtuva hiljainen välitunti on alkuvuoden ollut räätälöity pienryhmälle. Nuorisohjaaja on ollut myös mukana tukemassa suunnitelmallisesti yksilöä olemalla aktiivisesti yhteistyössä koulun, sosiaalitoimen

ja huoltajan kanssa.

Ohjaajien tehtävänä on luoda nuoriin luottamuksellinen yhteys. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, jotta saadaan rakennettua yhteisöllinen, osallistava ja turvallinen ympäristö. Nuoret uskaltavat tulla kertomaan ohjaajille huolistaan ja luottavat ohjaajan tukeen ja apuun. Esimerkiksi Jokelassa on herännyt huoli väkivaltaisesta käytöksestä, nuorten pelosta liikkua ulkona, heidän ahdistuksestaan ja lisääntyneestä päihteiden käytöstä. Nämä ovat asioita, joista keskustellaan paljon nuorten kanssa niin ryhmässä kuin yksilökohtaamisissa. Syksyn edetessä nämä pelot ovat ruvenneet pikkuhiljaa häviämään ja nuorilla on nuorisotilalla, koulussa sekä vapaa-ajan muissa ympäristöissä turvallisempi olo liikkua.

Kellokoskella tavataan nuoria yksilökohtaamisissa. Toimintamuodon tavoitteena on, että nuorilla aina mahdollisuus tavata nuoriso-ohjaaja. Nuoret ovat kokeneet, että nuoriso-ohjaajalle on helppo puhua. Tuen tarpeessa olevat nuoret ovat saaneet suunnitelmallista ja tarpeen mukaista tukemista. Nuoria autetaan myös kesätyöpaikkojen haussa.

Riihikallion alueella on muutamia nuoria, joiden tilanteen parantamiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä kodin, koulun sekä lastensuojelun kanssa. Nuorilla ilmenee vaikeuksia mielenterveyden, itsetuhoisuuden sekä perhesuhteiden kanssa. Nuorisotyöntekijät toimivat usein tulkkina nuoren ja perheen välillä ja ovat yhteydessä perheisiin kanssa lisätäkseen nuoren sekä vanhempien välistä tukea sekä kommunikaatiota.

Ankkuritoiminta sai poliisin huhtikuussa ja pääsimme taas jatkamaan Ankkuritoimintaa 26.4. eteenpäin joka toinen viikko. Ankkuri jäi kesätauolle 6.6. ja jatkuu taas 9.8. Ankkurissa on kevään aikana ollut 12 nuorta. Ilmiöksi on noussut nuorten välinen henkinen ja fyysinen väkivalta, sekä näpistykset. Ankkuripoliisi lähti 23.10. ja uusi poliisi aloittaa tammikuussa. Ankkuritapaamisia toteutettiin loppuvuodesta ilman poliisin läsnäoloa, ja ankkuritiimissä päädyttiin siihen tulokseen, että ilman poliisia nuori ei saa ankkurista tarvittavaa hyötyä, joten on odotettu uuden poliisin aloittava ankkurissa. Uusia ilmiöitä ei ole varsinaisesti noussut, mutta näpistely ja ilkivalta ovat vahvasti keskusteluissa ankkurissa. Yhteensä Tuusulalaisia nuoria Ankkurissa oli vuonna -23 29.

Syksyllä käynnistyi ensimmäinen nuorten ryhmähyvinvointivalmennus. Tähän pilottiryhmään osallistui kaksi nuorta. Nuorilla oli hyvin erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet sekä tarpeet ryhmän suhteen. Kokeilu antoi hyvän kuvan siitä miten nuorten kanssa kyseistä ryhmätoimintaa tulisi toteuttaa. Toiminta jatkuu keväällä - 24 kahdella uudella ryhmällä.

Koko työyhteisö kävi tammikuussa nuorisotyöhön räätälöidyn turvallisuuskoulutuksen (Securitas), jonka keskiössä oli liikkuva nuorisotyö ja asiakkaan kanssa samoissa tiloissa tapahtuva työ. Koulutus piti sisällään myös käytännön harjoittelua. Helmikuussa henkilöstö koulutettiin Aseman Lapset Ry:n toimesta jalkautuvaan nuorisotyöhön. Osa nuorisotyöntekijöistä on osallistunut THL:n järjestämään ”väkivallan uhka ja lumo; nuoret, jengit ja väkivalta” ja osaamiskeskus Nuoskan järjestämän ”nivelvaihe alakoulusta yläkouluun” -koulutuksiin. Muita koulutuksia olivat mm. AVI:n järjestämä ”erityisherkan nuoren kohtaaminen” ja valtiovarainministeriön ”katkaistaan syrjäytymisen polku yhdessä”. Huhtikuussa osa nuoriso-ohjaajista osallistui valtakunnallisiin Nuori23 -päiviin Jyväskylässä. Toukokuussa oli koko vapaa-aikapalveluiden yhteiset koulutuspäivät. Syksyllä osa henkilökunnasta osallistui erilaisiin webinaareihin, joita muun muassa oli Yksinäisyys ja kiusaaminen, Kohtaa nuori kirjastossa sekä ei kaikelle väkivallalle. Lisäksi koko henkilökunta kävi yhdessä Järvenpään nuorisopalveluiden kanssa loppuvuodesta työpaikkaohjaaja koulutuksen Järvenpään Step-opistolla.

ALUEELLINEN NUORISOTYÖ JA TAPAHTUMAPALVELUT	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Nuorisotilojen kävijämäärät	27635	9040	20633	20000	20 676
Koulunuorisotyö		5588	10997	10000	11 107
Tapahtumat, retket			1213	1200	2 174
Verkkonuorisotyö mm. pelitoiminta		3780	738	800	1 180
Jalkautuminen			708	800	3 724
Yksilöt ja ryhmät (pienryhmät, kerhot, keskustelut)			2 559	2500	2 992
Suunnitelmallisesti tavoitetut mm. Ankkuri ja tuetut			97	80	35
Aukiolotunnit (nuorisotilat)	4 791	832	3 579	3600	3 269

Talouden toteutuminen

Alueellisen nuorisotyön ja tapahtumapalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintakatteen toteuma oli 1,1 milj. euroa (mta 1,1 milj. euroa, tot. 102,0 %).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talven taittuessa kesää kohden jalkautumista jatketaan. Jalkautumiselle olisi tarkoitus luoda tarvetta vastaava malli sekä ottaa koulutettuja vapaaehtoisia huoltajia jalkautumisiin mukaan. Erilaisiin nuorisoiimiöihin pyritään vastaamaan mahdollisimman nopeasti ja asiassa tarvittaessa tiedottamaan asiaan liittyviä tahoja.

Eri-ikäisten nuorten tuen tarpeet moninaistuvat ja ilmiöt voivat nousta varhaisemmassa vaiheessa nuorilla jo esiin. Tähän pyritään vastaamalla 5.-6.-luokkalaisten nuorisotila illoilla eri alueilla sekä tarvittaessa resursoimalla tukea myös kouluun 5.-6. -luokkalaisille. Nuorisotila työssä jatketaan nuorten osallistamista omaan toimintaan ja toiminnan kehittämiseen.

Kesätoiminnan suunnittelu aloitetaan ajoissa yhdessä nuorten kanssa. Nuorten toiveita kuunnellaan, jonka perusteella kesätoiminnan runkoa rakennetaan. Tavoitteena on järjestää koko kesäloman ajaksi nuorille toimintaa.

Yhteistyö jatkuu kunnan eri toimijoiden kanssa ja aktiivista yhteistyötä tehdään myös kuntarajojen ulkopuolelle Kuuma-kuntien kesken. Nuoret liikkuvat lähikunnissa, minkä vuoksi on tärkeää aktiivisesti ylläpitää kuntarajoja ylittävää yhteistyötä. Palvelukeskuksen pysyvän nuorisotilan suunnitelmat tarkentuvat. Nuorisohjaajien kouluttautumista erilaisiin tarpeisiin tulee mahdollistaa